

EESTI KULTUURKAPITAL

2024. AASTA TEGEVUSARUANNE

Avalik-õigusliku juriidilise isiku nimi	Eesti Kultuurkapital
Registrikood	74001328
Aadress	Suur-Karja 23, 10148 Tallinn
Telefon	699 9150
E-post	kulka@kulka.ee
Kodulehekülje aadress	www.kulka.ee
Majandusaasta algus	1. jaanuar 2024
Majandusaasta lõpp	31. detsember 2024

Tegevusaruanne

Sissejuhatus

Eesti Kultuurkapital (edaspidi ka Kultuurkapital) on avalik-õiguslik juriidiline isik, mille tegevuse eesmärk on kunstide, rahvakultuuri, kehakultuuri ja spordi edendamine ning kultuuriehitiste rajamise ja renoveerimise toetamine rahaliste vahendite sihipärase kogumise ja sihtotstarbelise jagamise kaudu.

Seadusest tulenevalt on Kultuurkapitali ülesanne toetada:

- kaunite kunstide, rahvakultuuri ning kehakultuuri ja spordi edendamise, tutvustamise ja populariseerimise projekte;
- loomingulisi ühendusi;
- ka kultuuri- ja spordialaseid teadusuuringuid;
- kunsti- ja sporditegelaste mälestuste jäädvustamist;
- kultuuri- või spordialal andekaid ja arenguvõimelisi isikuid ning võimaldada neile enesetäiendamist;
- silmapaistnud kunsti- ja sporditegelasi nende vanaduspõlves või nende surma puhul nende perekondi.

Nende ülesannete täitmiseks maksab Kultuurkapital preemiaid ja stipendiume, mida käsitatakse riigipreemiate ja riigieelarvest makstavate stipendiumidena ning projekti-, tegevus-, investeeringu-, elutöö-, juubeli-, ravimi- ja matusetoetust ning loometöötasu.

Kultuurkapital jagab toetusi valdkondlike sihtkapitalide, maakondlike ekspertgruppide ning nõukogu loodud programmide kaudu. Lisaks jagab Kultuurkapitali nõukogu valdkondade vahelisi ja üleseid toetusi.

Veel on Kultuurkapitali ülesanne toetada riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rajamist ja renoveerimist.

Kultuurkapitali majandustegevus 2024. aastal

Kultuurkapitali iga-aastase eelarve koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi poolt tehtav alkoholi- ja tubakaaktsiisimaksu ning hasartmängumaksu laekumiste prognoos järgmiseks eelarveaastaks. Alkoholi- ja tubakaaktsiisist laekub seaduse alusel Kultuurkapitalile 3,5% ning hasartmängumaksust 47,8%. Need kaks laekumist annavad valdava osa Kultuurkapitali tuludest. Vara paigutamisest, majandustegevusest või annetustest ja pärandustest saadav tulu on vaid mõni protsent.

Tulud

2024. aasta eelarve tuludeks ja sellele vastavateks kuludeks kinnitas Kultuurkapitali nõukogu aasta alguses **47 099 806** eurot. Kultuurkapitali arvestuslikuks ehk tekkepõhiseks tuluks, koos finants-tulu, tuluga vara investeerimisest ja muude tuludega kujunes arvestuslikult **46 845 649** eurot. See on 0,5% vähem, kui eelarvega kavandati. Aruandeaasta tulude eelarvest ja selle arvestuslikust täitmisest ning võrdluses kahe varasema aastaga annab ülevaate järgmine tabel:

Tabel 1: Eelarvestatud tulud ja arvestuslik täitmine 2022–2024

	2024		2023		2022	
	eelarve	täitmine	eelarve	täitmine	eelarve	täitmine
TULUD	47 099 806	46 845 649	41 916 506	41 890 174	33 224 620	39 242 728

Maksudest laekuva tulu arvestus põhineb maksukohuslaste poolt Maksu- ja Tolliametile esitatud deklaratsioonidel ning nende põhjal Rahandusministeeriumilt Kultuurkapitalile saadetud informatsioonil.

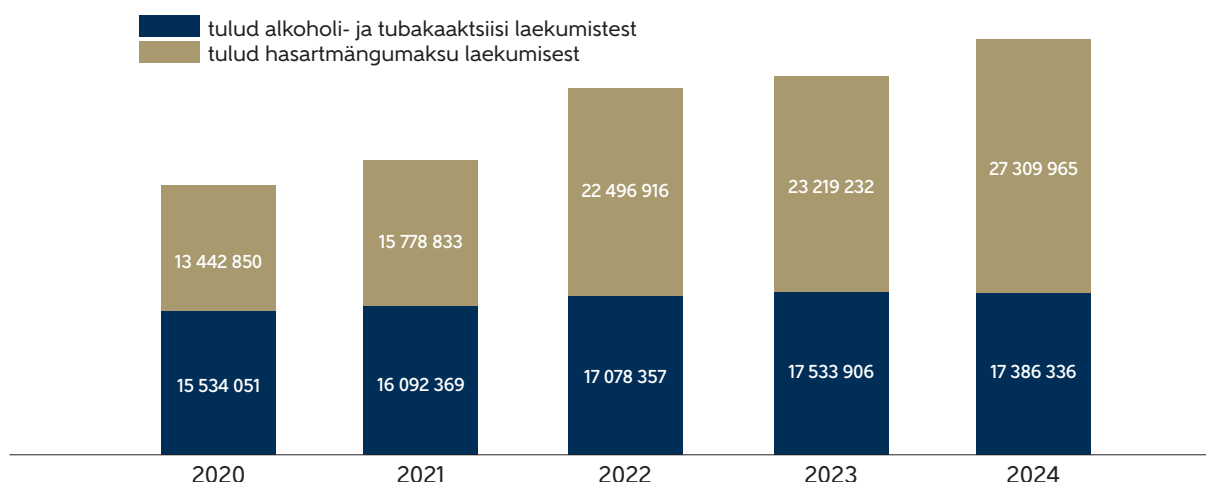
Ülevaate erinevate tululiikide arvestuslikust laekumisest võrdluses kinnitatud eelarvega ning võrdluses kahe varasema aastaga annab järgmine tabel:

Tabel 2: Erinevate tululiikide tekkepõhine arvestus võrdluses eelarvetega 2022–2024

	2024			2023			2022		
	eelarve	täitmine	%	eelarve	täitmine	%	eelarve	täitmine	%
Hasartmängumaks	28 249 800	27 769 101	98	21 796 800	23 207 245	106	16 013 000	22 057 395	138
Alkoholi- ja tubakaaktsiis	17 675 000	17 582 671	99	17 920 000	17 993 785	100	16 603 790	17 020 140	103
Muud tulud kokku	1 002 700	1 493 877	149	455 000	689 144	151	148 000	165 193	112

Kultuurkapitali tegelikult ehk kassapõhiseks laekumiseks, mille põhjal korrigeeritakse neli korda aastas sihtkapitalide ja ekspertgruppide eraldusotsuste piirsummasid, kujunes **46 169 720** eurot. Tegelik laekumine on arvestuslikust mõnevõrra erinev, sest maksukohuslaste poolt esitatud deklaratsioonid ja tegelik laekumine ei pruugi langeda samasse kalendriaastasse. Kultuurkapitali kahe põhilise tululiigi, s.o alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu tegelikust laekumisest viimase viie aasta jooksul annab ülevaate järgmine graafik:

Graafik 1: Alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumine 2020–2024

Graafikult näeme, et aasta-aastalt on Kultuurkapitali kaks põhilist tululiiki stabiilselt kasvanud.

Kulud ja tulem

Kultuurkapitali kuludeks kujunes 2024. aastal **42 843 578** eurot. Tulude ja kulude arvestuslik vahe **4 002 071** eurot on aruandeaasta tulem, mis valdavalt kujuneb riiklikult tähtsate kultuuriehituste investeringutoetusteks arvestatud ja tegelikult väljamakstud toetuste vahest. 2024. aastal oli see vahe 3 004 585 eurot. Teine osa tulemist on kõrgkoolide õppejõudude loometegevuse toetuse arvestusliku ja tegelikult välja makstud toetuste vahe. Kumbagi osa tulemist saab järgnevatel aastatel kasutada ainult sihtotstarbeliselt ehk seadusega ettenähtud eesmärkidel. Üks osa tulemist, täpsemalt 65 957 eurot on saadud halduskulude kokkuhoiust.

Parema ülevaate Kultuurkapitali 2024. aasta eelarvestatud kuludest ja neile vastavatest tekkepõhistest kuludest ning võrdluses varasema kahe aastaga annab järgmine tabel:

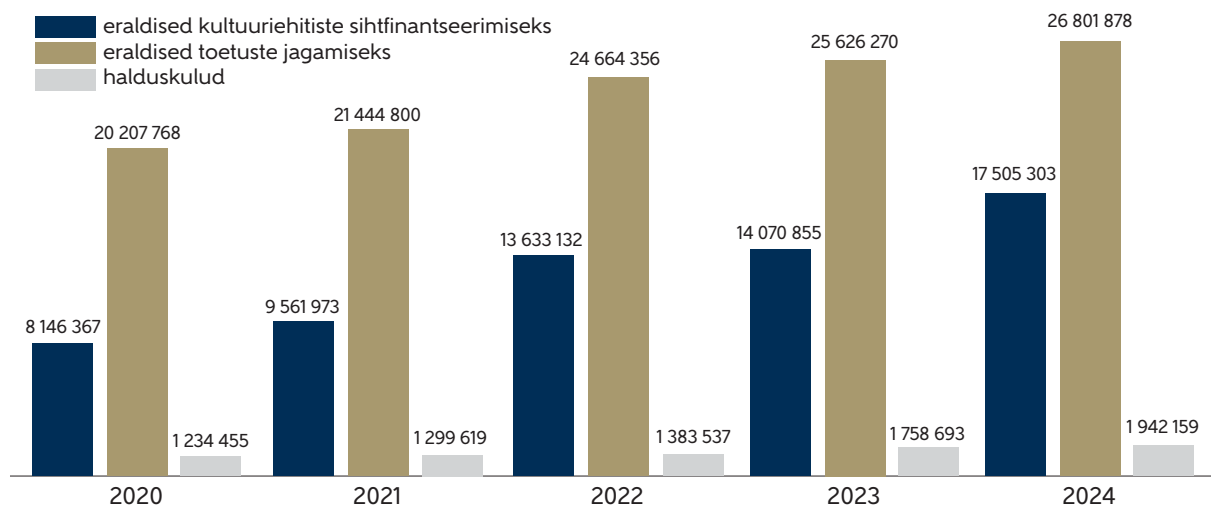
Tabel 3: Suuremad kulugrupid ja tulem 2022–2024

	2024		2023		2022	
	eelarve	tegelik	eelarve	tegelik	eelarve	tegelik
Stipendiumid, toetused, preemiad, loometöötasud	27 601 031	27 079 280	25 943 300	26 493 985	21 632 807	25 291 877
Kultuuriobjektide finantseerimise kulud	17 119 378	13 823 490	14 164 765	938 395	9 703 878	3 373 864
Tööjõu- ja majandamiskulud	2 037 090	1 942 159	1 776 134	1 742 469	1 428 104	1 473 992
Tulem		4 002 071		12 698 288		9 100 080

Tabelist näeme, et 2024. aasta oli eelnevatest erinev selle poolest, et arvestuslikult stipendiumideks, preemiateks, toetusteks ja loometöötasudeks kasutatavat raha oli eelarvestatust vähem. Varasemal kahel aastal, tegelikult palju pikema perioodi vältel, oli olukord vastupidine: laekumine ja sellele vastavad eraldused kultuuri, rahvakultuuri ja spordi toetuseks olid oodatust suuremad. Tulem, nagu eelnevalt osundatud, kajastab ennekõike jooksva aastal seadusega määratud eraldise ja tegelikult tehtud väljamaksete vahet. Riiklikult tähtsate kultuuriehitiste ehitustegevuse elavnemisel võib järgmistel aastatel ennustada negatiivset tulemit, kuna väljamakseid tehakse akumulieeritud tulemi arvelt.

Eelnevast sisulisema ja Kultuurkapitali võimalusi kirjeldava pildi saame, kui kõrvutame tegelikule laekumisele ja sellele vastavate eraldusotsuste dünaamikat kolme põhilise kulugrupi arvestuses. Viimase viie aasta muutustest annab ülevaate järgmine graafik:

Graafik 2: Kultuuriehitusteks, toetusteks ja halduskuludeks eraldatud summad 2020–2024

Graafikul näidatud eraldised toetuste jagamiseks sisaldavad ka eraldisi stipendiumideks ja preemiadeks ning 2024. aastal ka eraldisi loometöötasudeks.

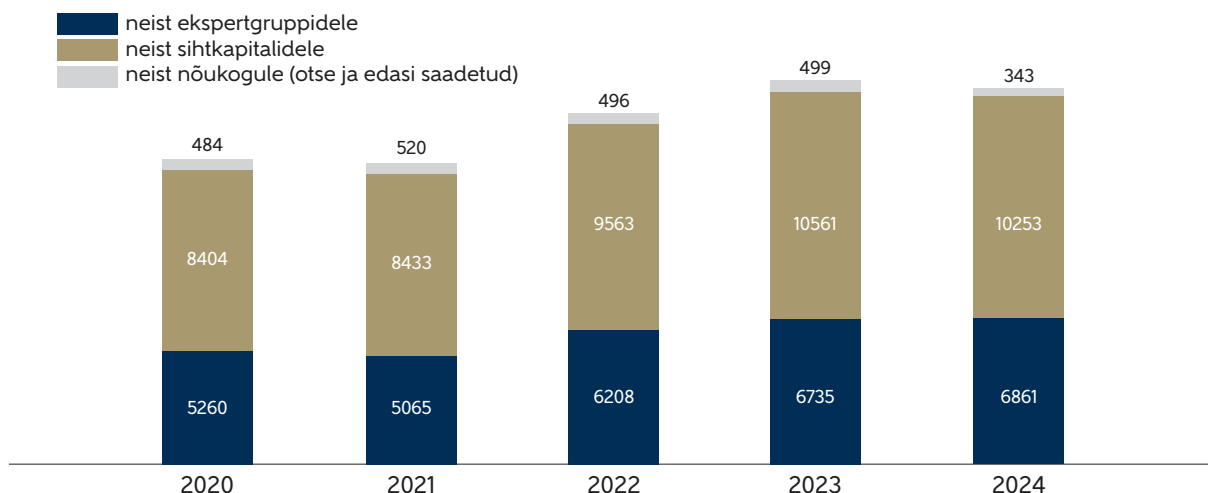
Toetused, stipendiumid ja preemiad

Suurimaks kulugrupiks, kuhu tulud vastavalt seadusele suunatakse, on eraldised toetuste, stipendiumide, preemiade ja loometöötasude jagamiseks. 2024. aastal moodustati vastavaid eraldisi kokku summas 27 miljonit eurot, mida kaheksa sihtkapitali, viisteist maakondlikku ekspertgruppi ja Kultuurkapitali nõukogu jagasid vastavalt laekunud taotlustele või ka omaalgatuslike eraldusotsuste alusel.

Taotlused

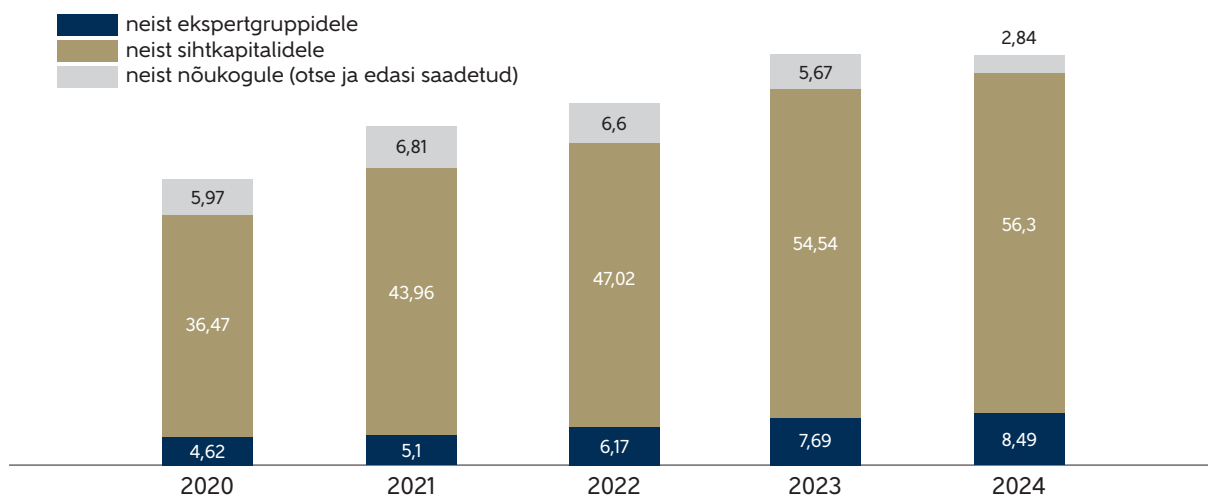
2024. aastal laekus taotlusi kokku 17 457. See on mõnevõrra vähem kui aasta tagasi, kui laekus 17 795 taotlust. Vähenes nii sihtkapitalidele kui ka nõukogule esitatud taotluste arv. Nõukogule esitatud taotluste arv vähenes ennekõike seetõttu, et varem rahastas nõukogu elutöö- ja peapreemiad ning need sihtkapitalidelt nõukogusse edasi saadetud ettepanekud kajastusid nõukogule esitatud taotluste statistikas. Parema ülevaate 2024. aastal esitatud taotluste arvust ja võrdluses varasema nelja aastaga annab järgmine graafik:

Graafik 3: Taotluste arv aastatel 2020–2024

Taotluste summaarne rahaline maht võrreldes aasta varasema perioodiga praktiliselt ei muutunud. Kokku esitati 2024. aastal taotlusi summas 67,63 miljonit eurot. Võrreldes aasta varasema perioodiga on seda 0,4% vähem. Ülevaate 2024. aastal esitatud taotluste rahalisest mahust ja võrdluses varasema nelja aastaga annab järgmine graafik:

Graafik 4: Taotluste rahaline maht aastatel 2020–2024, miljonites eurodes

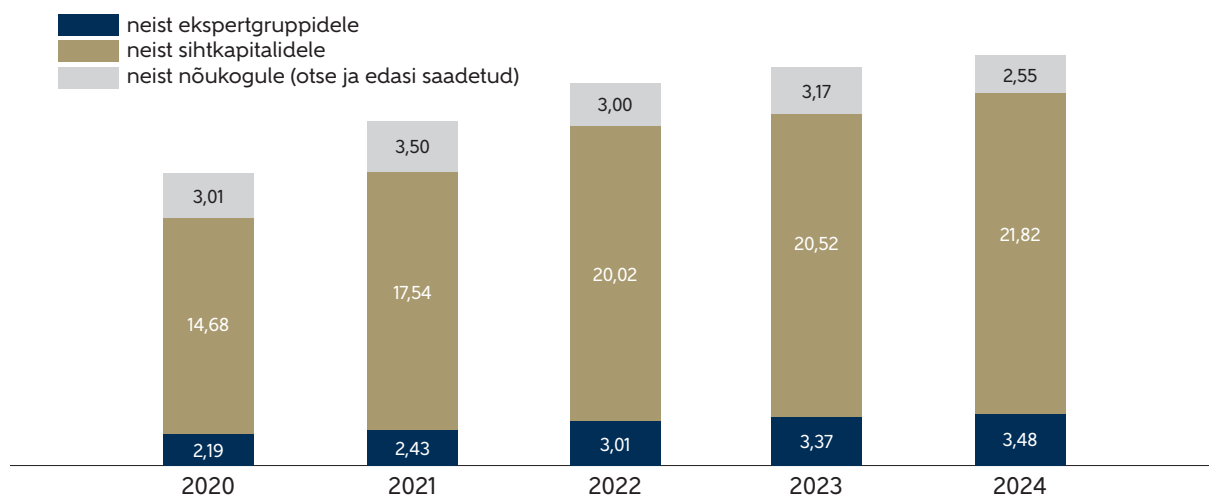
Graafikult näeme, et järsult vähenes nõukogule otse või edasi saadetud taotluste rahaline maht, sest preemiate määramiseks esitatud taotlused või algatused kajastuvad alates eelmisest aastast sihtkapitalide statistikas.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et ainsana kasvas ekspertgruppidele esitatud taotluste arv ja nende rahaline maht. Sihtkapitalidele seevastu esitati 2024. aastal vähem taotlusi ja langes ka taotluste rahaline maht. Minemata liialt detailseks, kuna muutusid toetuste andmise põhimõtted, saab kindlalt öelda, et maakondlikele ekspertgruppidele esitatud taotluste keskmine summa ühe taotluse kohta kasvas 1142-lt eurolt 1237-le eurole ning sihtkapitalidele esitatud taotluste keskmine summa vähenes, aga konkreetsete arvude välja toomine muutunud arvestuspõhimõtete tõttu oleks aastaaruandes ebakorrekne.

Eraldused

Kui eelarve tehakse vastavalt Rahandusministeeriumi prognoosile ja selle alusel kinnitatud riigieelarvele, siis eraldusotsuseid teeb Kultuurkapital tegelikult laekuvate summade alusel. Neli korda aastas, vastavalt eelneva kolme kuu laekumisele, kinnitatakse sihtkapitalidele, ekspertgruppidele ja nõukogule eraldusotsusteks n-ö kvartaalne eelarve, mis võtab arvesse ka varasemaid tagastusi ja varem võetud kohustusi. Selliselt saadud nelja kvartaalse eelarve alusel tehti eraldusotsuseid aasta jooksul kokku 27,85 miljonit eurot. See summa sisaldab loometöötasusid ja neilt arvestatud makse ning stipendiumideks, toetusteks ja preemiateks makstud summasid. Selguse mõttes olgu korratud, et sellel numbril ei ole mingit puutumust tabelis 3 toodud eelarve vastava numbriga ega ka tekkepõhiselt arvestatud eelarve täitmise numbriga. Ülevaate 2024. aastal tehtud eraldusotsustest ja võrdluses varasema nelja aastaga annab järgmine graafik:

Graafik 5: Eralduste rahaline maht aastatel 2020–2024, miljonites eurodes

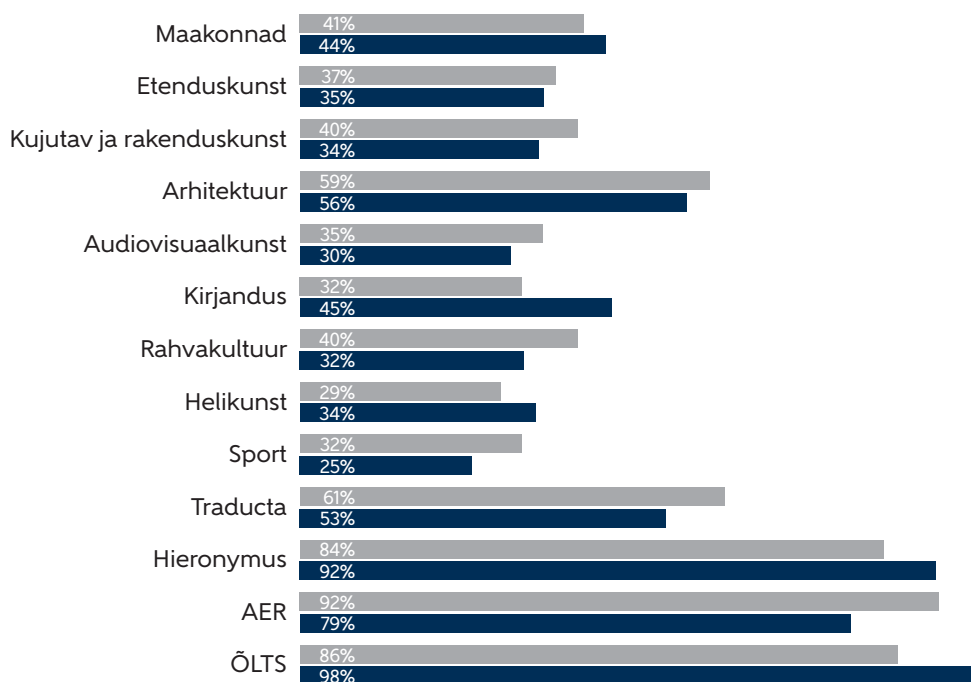
Graafikult näeme, et aasta jooksul tehtud eralduste (v.a eraldused investeeringutoetuseks ja õppejõudude loometegevuse toetuseks (ÕLTS)) rahaline maht kasvas võrreldes aasta varsema perioodiga ning graafikult 4 nägime, et taotluste rahaline maht pigem kahanes. Siit saab järeldada, et eralduste ja taotluste suhe paranes ehk 2024. aastal eraldati ühe taotluse kohta suurem summa kui aasta varem. Kuidas see suhe ekspertgruppide ja sihtkapitalide keskmiste lõikes jagunes, seda näitab järgmine tabel:

Tabel 4: Eraldatud summade ja taotletud summade suhe 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Ekspertgruppides	42%	48%	49%	44%	41%
Sihtkapitalides	36%	40%	43%	38%	39%
Kultuurkapitalis keskmiselt	42%	42%	44%	40%	41%

Samas näeme tabelist, et maakondlikele ekspertgruppidele surve isegi suurenes ehk nende eralduste ja taotluste suhtarv isegi halvenes võrdluses varasemate aastatega. Kuna sihtkapitalide osakaal kõigist eraldusotsustest on suur, siis tänu sihtkapitalide keskmisele suhtarvule, mis aasta varasema perioodiga võrdluse paranes ühe protsendipunkti võrra, paranes ka Kultuurkapitali keskmine ühe protsendipunkti võtta. Sihtkapitalide, programmide, nõukogu ja maakondade lõikes annab taotluste ja neile vastavate eralduste suhtarvudest ja nende muutustest võrdluses aasta varasema perioodiga ülevaate järgmine graafik:

Graafik 6: Taotlustele vastavate eraldusotsuste suhtarvud 2023. ja 2024. aastal

Riiklikult tähtsad kultuuriehitised

5. aprillil 2024 jõustus Kultuurkapitali seaduse muudatus, mille kohaselt võib Kultuurkapitali nõukogu kultuuriministri ettepanekul, kui selle ettepaneku on heaks kiitnud ka Riigikogu kultuurikomisjon, piisavate rahaliste vahendite olemasolu korral lisaks Riigikogus kinnitatud viiele objektile otsustada täiendavalt ühe riiklikult tähtsa kultuuriehitise rahastamise, kui see ei mõjuta Riigikogu otsusega kinnitatud riiklikult tähtsate kultuuriehitiste valmimist. Täiendavaks ehk kuuendaks objektiks esitas kultuuriminister Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) telemaja.

Eesti Rahvusringhäälingu telemaja

Leping telemaja ehituse rahastamiseks Kultuurkapitali ja Eesti Rahvusringhäälingu vahel sõlmiti 28. juunil 2024. Lepingu sõlmimise ajaks oli ERR läbi viinud rahvusvahelise arhitektuurikonkursi, mille võitis arhitektuurbüroo Kadarik Tüür Arhitektid OÜ. Arhitektuurbüroolt saadud eelprojekti alusel oli Tallinna Linnavalitsus kehtestanud detailplaneeringu ja väljastanud ehitusloa. Vahetult enne lepingu sõlmimist oli ERR välja kuulutanud ka rahvusvahelise riigihanke ehitaja leidmiseks. Riigihanke võitis Nordecon AS, kelle pakkumus käibemaksuga oli 49,8 miljonit eurot. ERR-i puhul on investeeringutoetusega kaetavaks kuluks ka käibemaks, sest ERR-ile sisendkäibemaksu ei tagastata.

Ehitajaga sõlmitud lepingu järgi peab telemaja valmima 2027. aasta lõpuks. Aastaruande esitamise ajaks on Nordecon AS töödega alustanud ja jõudnud vundamendirakiste paigaldamiseni ehk n-ö vaiatöödeni. ERR on kalkuleerinud telemaja maksumuseks koos eeltöödega, liitumistasudega, ehitusjärelvalvega, projektijuhtimisega Riigi Kinnisvara AS-i poolt ning kohtkindla tehnoloogia soetamisega kuni 77 miljonit eurot.

Kultuurkapitali nõukogu otsustas eraldada ERR-ile investeeringutoetuseks kuni 62 miljonit eurot. Vahe katab ERR omafinantseeringuga. Kultuurkapital on planeerinud telemaja investeeringutoetuse eraldised kuni aastani 2031.

Filmilinnak

Kultuurkapitali nõukogu tegi 28. juunil 2023 otsuse, millega oli valmis eraldama kuni 22 miljonit eurot filmilinnaku ehituseks ning andis volituse juhatajale lepingu sõlmimiseks, kui eelnevalt on täidetud nõukogu poolt nimetatud kõrvaltingimused. Üheks oluliseks kõrvaltingimuseks oli hoonestusõiguse lepingu sõlmimine Tallinna Arenduse AS-i ja Tallinn Film Wonderland OÜ (TFW) vahel. Lisaks kehtib Kultuurkapitali riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rajamiseks ja renoveerimiseks makstavate investeeringutoetuste eraldamise korra nõue, mille kohaselt toetuse saaja peab tagama toetuse sihipärase kasutuse.

2024. aasta jooksul sai selgeks, et vaatamata osapoolte pingutusele ei jõuta lahkarvamuste tõttu hoonestusõiguse tingimustes, TFW bilansiväliste kohustuste ebaselguse ja filmivaldkonna ebapiisava kaasatuse tõttu lepingu sõlmimiseni. Kõik see seadis kahtluse alla toetuse sihipärase kasutuse.

Vahetult peale aruandeaasta lõppu otsustas Kultuurkapitali nõukogu lõpetada investeeringutoetuse eraldamise lepingu ettevalmistavad läbirääkimised TFW-ga ning tühistada 28.06.2023 otsuse, millega nõukogu eraldas TFW-le investeeringutoetuse kuni 22 miljonit eurot.

Eelnevalt läbirääkimiste lõpetamise otsusele oli ka Kultuuriministeerium stuudiokompleksi rajamist puudutavate arutelude käigus jõudnud järeldusele, et filmilinnaku arendamise ja vähemalt esimese etapi väljaehitamise vastutuse võtab Eesti Filmi Instituut, kes annab selle ülesande tütarettevõttele Tallinnfilm OÜ.

Aruande esitamise ajaks on Tallinnfilm OÜ alustanud aktiivselt ettevalmistusi filmilinnaku ehituse korraldamiseks. Nad on alustanud läbirääkimisi linnaga hoonestusõiguse lepingu sõlmimiseks ja on lootud, et lähiajal vastav leping ka sõlmitakse.

Arvo Pärile pühendatud Ukuaru Muusikamaja

Arvo Pärdi nimelise muusikamaja, uue nimega Arvo Pärile pühendatud Ukuaru Muusikamaja, ehitusest Rakveres ja Tartu südalinna kultuurikeskuse, uue nimega Kultuurikeskus Siuru, ehitusest on põhjalikumalt kirjutatud varasemate aastate aruannetes.

Ukuaru Muusikamaja ehitustööd on graafikus ja avamine on planeeritud 2026. aasta jaanuarisse. 2024. aasta lõpuks oli Kultuurkapital Rakvere linnale maksnud investeeringutoetust 12,2 miljonit eurot, mis tähendab, et maksta on jäänud veel 8,8 miljonit eurot. Viimased investeeringutoetuse väljamaksed jäävad ilmselt 2026. aasta algusesse.

Kultuurikeskus Siuru arendustöödega jõuti 2024. aasta teises pooles eelprojekti kinnitamiseni ning tehti esimesed arheoloogilised eeluuringud. Kultuurkapital on Siuru arendust kuni 2024. aasta lõpuni toetanud summas 1,87 miljonit eurot.

2024. aasta hasartmängumaksu laekumisest 60,6% ehk **16 828 075** eurot suunati arvestusliku eraldisena riiklikult tähtsate kultuuriehitiste sihtfinantseerimiseks, millest kasutati ära **13 823 490** eurot. 2023. aastal suunati arvestusliku eraldisena riiklikult tähtsate kultuuriehitiste sihtfinantseerimiseks 14 063 591 eurot ja ära kasutati sellest 938 396 eurot. Aastate jooksul kogunenud kultuuriehitiste sihtfinantseerimise jääk on 2024. aasta lõpuks 28,8 miljonit eurot.

Loometöötasu

Uue asjana lisandus Kultuurkapitali eraldiste loetellu loometöötasu. 2023. aasta lõpus muudetud Kultuurkapitali seaduses asendus loometöötoetus loometöötasuga. Muudatuse peamine eesmärk oli anda vabakutselistele loovisikutele sotsiaalsed tagatised, ennekõike võimalus saada ravikindlustuse leping Tervisekassaga. Selleks tuli sarnaselt teiste elualadega hakata ka loovisikutele maksma tasu, millelt peetakse kinni tulumaks ja Kultuurkapitali poolt tasutakse sotsiaalmaksed. Ülevaade 2024. aasta loometöötasude taotlustest ja neile vastavatest eraldustest on toodud järgnevas tabelis:

Tabel 5: Loometöötasude taotlused ja eraldused 2024
(ilma sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmakseta)

	Taotletud summa	Taotlejate arv	Eralduste summa	Saajate arv	sh vajab ravi-kindlustust	sh mitte-residendid
Ekspertgrupid kokku	112 985	56	29 073	23	3	0
Programmid kokku	251 743	55	204 084	42	5	10
Sihtkapitalid kokku	1 947 943	438	530 444	189	71	6
Kultuurkapital kokku	2 312 671	549	763 601	254	79	16

Tabelis ei ole kajastatud kulu sotsiaalmaksule ja töötuskindlustusmaksetele. Nende kahe mak-suga koos oli kulu loometöötasudele 1 013 148 eurot. Keskmise loometöötasu väljamakse enne tulumaksu mahaarvamist oli 3006 eurot ja 30 senti. Enamik väljamaksetest tehti mitmes osas ehk hajutatult mitme kalendrikuu vahel, et taotleja saaks võimalikult pika lepingu Tervisekassaga. Eesti loovisikuid, kes sellisel moel ravikindlustuse lepingu said oli 63. Loometöötasu eraldusotsus-tega kaeti 33% taotluste rahalisest mahust, mis on vähem kui Kultuurkapitali teiste eraldusotsuste keskmine. Seda võib põhjendada esmalt sellega, et loometöötasu on uus meede ja tihti taotle-ti loometöötasu töödele, millel puudusid loometöö tunnused või polnud taotluses kirjeldatud loometöö lõpptulemust ning tähtaega. Teiseks ka ekspertide soov ja vastutus jätta võimalikult palju raha valdkonnale ja mitte kulutada seda loometöötasule lisanduvateks maksudeks. Siiski võib esimese aasta põhjal juba öelda, et loometöötasu meede on aidanud enam kui pooltsadat loomeinimest ja sellega jätkamine ning veelgi ulatuslikum rakendamine on igati põhjendatud. Ka vormilt on loomingulise töö eest tasumine loometöötasuna õigem kui senine loometöötoetus.

Halduskulud

Sihtkapitalidele, nõukogule ja maakondlikele ekspertgruppidele laekuvad vahendid eraldusot-sute tegemiseks vastavalt maksude tegelikule laekumisele ja eraldusotsuseid tehakse laekumise piires. Eraldusotsuste võrdlus aasta alguses kinnitatud eelarvega ei anna aimu Kultuurkapitali fi-nantskäitumisest ega sisalda ka muud olulist informatsiooni peale Rahandusministeeriumi oskuse prognoosida hasartmängumaksu ja aktsiiside laekumist.

Seevastu halduskulud tervikuna on ainus kulurida, mis peab jääma eelarvega kavandatu piiresse. Kultuurkapitali 2024. aasta halduskulud, sh juhtimiskulud, nõukogu ja komisjonide kulud, per-sonali töötasud, ruumide rent, kinnisvara majandamine jne olid kokku 1,87 miljonit eurot. Lisaks halduskulude arvelt tehtud investeeringud ja ettemaksed 96 400 eurot ehk kokku 1,97 miljonit eurot. See on eelarvega kavandatud, mis oli 2,03 miljonit eurot, pea 66 000 vähem. Ülevaate hal-duskulude suurematest gruppidest võrdluses eelarvega annab järgmine tabel:

Tabel 6: 2024. aasta halduskulude võrdlus eelarvega

	Eelarve	Otsesed halduskulud	Täitmine Investeeringud ja ettemaksed	Jääk
Juhtimiskulud	145 630	140 608	338	4 685
Ekspertiisikulud	471 447	458 792	0	12 655
Sise- ja välisaudiitori ja auditikomitee kulud	32 746	32 002	0	744
Personalikulud	788 160	775 894	0	12 266
Bürookulud	240 105	196 121	7 500	36 484
Arenduskulud	172 430	58 250	82 630	31 550
Turunduskulud	158 660	142 504	2 781	13 375
KULKA 100 kulud	25 000	67 434	0	-42 434
Kinnisvarainvesteeringu majandamiskulud	2 913	3 075	3 205	-3 368
Halduskulud kokku	2 037 091	1 874 680	96 454	65 957

Tabelist on näha, et halduskulude ületamist esines kahes kulugrupis. Kultuurkapitali sajandaks aastapäevaks tellitud saja persooniloo, mis jõuavad ETV eetrisse 2025. aasta jooksul, eest tuli teha tootjale ettemakse ja selle võrra on 2025. aasta kulud väiksemad. Teiseks ülekuluks oli Oru tn 10 kinnistut ümbritseva piirdetara avariiremont, mida ei osanud aasta alguses planeerida.

Halduskulude kokkuvõtteks on oluline märkida, et Kultuurkapitali halduskulud on läbi aegade hoitud madalad ja need on moodustanud kogutuludest maksimaalselt kuni 4,5%, 2024. aastal oli see 4,2%.

Olulised arengud, tegevused ja sündmused

2024. aastal valmistati Kultuurkapitali osalusel ette ja võeti Riigikogus vastu mitu seadusemuudatust. Osa neist jõustus 2024. aasta jooksul ja osa jõustub alles 2026. aasta alguses. Kultuurkapitali seadusesse lisandusid sätted, mis võimaldasid loometöötasude maksmist ja riiklikult tähtsate kultuuriobjektide nimekirja veel ühe objekti lisamist, hasartmängumaksu seaduses vähendati kultuuriehitustele suunatavat osa ja suurendati selle võrra projektitoetustele, preemiatele ja stipendiumidele ning loometöötasudele arvutatavat mahtu ning aktsiisimaksude seadusest kaotati spordi sihtkapitalile eraldatava summa arvutuse erisus. Lisaks sellele suurenesid Riigikogu varasema otsuse alusel nii aktsiisi kui ka hasartmängu maksustamise määrad.

Kultuurkapitali arendustegevuste kavas aastateks 2024–2025 oli aruandeaastaks kuus eesmärki: 1) uuendada kodulehe kujundust ja lisada sellele uued funktsionaalsused; 2) valida välja ja võtta kasutusele dokumendihalduse uus süsteem; 3) jätkata e-kulka arendust vastavalt algselt püstitatud ülesandele, võttes arvesse ja täiendades ülesannet ajas kiirelt muutuvate vajadustega; 4) ühtlustada kehakultuuri ja spordi sihtkapitali eelarve moodustamise alused teiste sihtkapitalidega ehk vähendada alkoholi- ja tubakaaktsiisi aastatega kahaneva laekumise mõju sihtkapitali eelarvele, kui teiste sihtkapitalide eelarved kasvavad tänu hasartmängumaksu kasvavale laekumisele; 5) alustada vabakutselistele loovisikutele neile makstavatelt tasudelt ja toetustelt sotsiaalmaksu arvestamist ning tasumist, et anda neile teatud perioodiks sotsiaalsed garantiid; 6) jätkuteemana varasemast oli eesmärk saada Kultuurkapitalile tehtud annetused annetajale maksuvabaks.

Arendustegevuste kavandamisel oleme lähtunud sellest, et Kultuurkapitali põhiprotsessides toimuvad muutused ei esitaks taotlejatele täiesti uusi ja varasemast täiesti erinevaid nõudmisi või senise kasutajakogemuse radikaalset ümberõppimist. Sama saab öelda ekspertide töökorralduse kohta. Kõik vajalikud arendustööd ning põhiprotsesse sätestavad juhendid ja korrad töötati välja 2023. aasta lõpuks ning 2024. aastal keskenduti nende rakendamisele.

e-kulka

2024. a jätkus e-kulka uuendamine. Veebruari taotlusvoorust taotlusi said eksperdid töödelda juba uuenenud ja testitud e-kulka menetluskeskkonnas. Ekspertide töö peaks selle muudatuse tulemusel olema senisest mugavam ja efektiivsem. Näiteks võimaldab uus keskkond sama taotleja või sama projektiga seotud varasemate taotluste või aruannete kaudu hindamiseks kiirelt täiendavat infot leida, samuti saavad eksperdid näha taotluse ja selle manuste eelvaadet otse brauseris, ilma dokumente alla laadimata.

Teiseks automaatiseeriti huvide konflikti vältimise deklaratsiooni täitmine, kus iga eksperdi kohta käiv info kogutakse jooksvalt kokku ekspertide enda märkustest, mille nad on teinud taotluste ülevaatamise käigus – taoline uuendus säästab märgatavalt ekspertide aega. Ekspertid saavad deklaratsiooni kohe e-kulka keskkonnas digiallkirjastada ning kuraator saab digiallkirjastatud deklaratsioonid n-ö ühe klõpsuga arhiveerida. Siinkohal on oluline märkida, et Kultuurkapitalis menetlevad taotlusi 145 eksperti.

Eelnevalt on juba viidatud, et 2024. aastal jõustus Kultuurkapitali seaduse muudatus, millest lähtuvat hakkas Kultuurkapital eraldama loometöötoetuste asemel loometöötasusid. Sellega seoses arendati e-kulkas loometöötasude taotlusvorm, mis erines oma ülesehituselt teistest varem väljatöötatud vormidest. Kuna loometöötasudega kaasnevad loovisikutele sotsiaalsed garantiid nagu ravikindlustus, töötuskindlustus ja maksed pensionisammastesse ning toetust tuleb taotleda brutosummas, ehitati taotlusvormile taotlejate abistamiseks netokalkulaator, mis teeb päringuid pensionimaksete osas pensioniameti registrist Eesti residendist taotlejate kohta isikukoodi alusel. Abimoodul on oluline selleks, et aidata inimestel orienteeruda summa suuruses, mille nad toetusena tegelikult kätte saavad.

Aasta teises pooles alustati e-kulka lepingute muudatuse mooduli arendamisega, mille käigus muudetakse ühtlasi ka aruandluse mooduli toimimist, vajadusega muuta see taotlejatele tehniliselt mugavamaks, nt juhtudel kui eraldused samale projektile on saadud mitmest erinevast sihtkapitalist/ekspertgrupist või erinevatest voorudest.

Kultuuriministeeriumi juhendatud pilootprojekti raames tegeleti e-kulka andmekirjelduste ja äriprotsesside kaardistamisega ning ärireeglite sõnastamisega. Esimeses etapis tegeleti andmekvaliteedi reeglite sõnastamise ning andmekvaliteedi mõõtmistega teatud moodulites andmepõhiste teenuste toetamiseks. Ärireeglite sõnastamise ja protsessikirjelduste pikaajalisem eesmärk on e-kulka kui andmebaasi(-kogu) täiskirjeldus, mis annab ka juhtimisvaates n-ö protokollitud teadmise olemasolevatest andmestikest ja seal sisalduvatest andmetest.

Uus dokumendiregister

Aastaid toiminud dokumendihaldus oli ajale jalgu jäänud ja vajas põhjalikku uuendust. Olulise osa Kultuurkapitali dokumendihaldusest moodustab arhiiv. Lähtuvalt arhiivile kehtestatud reeglitest ja Kultuurkapitali enda vajadustest tuli teha sobiva dokumendihalduse süsteemi valik. Selleks kuulutati aasta alguses välja hange ning edukaks nii hinna kui ka kasutusmugavuse seisukohalt osutus süsteem nimega Folderit. Aasta teisest poolest alustati süsteemi õppimist, kohendamist ja järkjärgulist rakendamist. Uuele dokumendihalduse süsteemile üleminek on väga aja- ja töömahukas. Eelnevalt tuli korrastada ja arhiveerimiseks ette valmistada viimase kümne aasta jooksul digitaalselt säilitatud dokumentatsioon. See töö jätkub ka 2025. aastal. Abiks on kutsutud suurte kogemustega ekspert välisministeeriumist, kellega sõlmiti töövõtuleping, mis jätkub ka 2025. aastal.

Uus koduleht

Kuni 2024. aasta kesksaigani Kultuurkapitali kasutuses olnud koduleht oli loodud enam kui 10 aastat tagasi. See oli ajale jalgu jäänud nii esilehe (nt operatiivsete teadete kuvamine) kui ka tootlejat suunavate/abistavate alamlehtede viitesüsteemi ja ülesehituse poolest. Eesmärk oli kaasajastada Kultuurkapitali kodulehte selliselt, et see oleks nüüdisaegse disaini ja funktsionaalsete lahendustega, kasutajasõbralik nii arvutis kui ka nutiseadmes. Arendajale antud ülesanne oli luua koduleht, mille graafika ja pildikeel peegeldaksid Kultuurkapitali väärtusi ning koduleht tervikuna aitaks Kultuurkapitalil täita seadusest tulenevaid eesmärke. Aasta lõpuks saadud tulemus on rahuldav. Koduleht on Kultuurkapitalile omase disainikeelega, administraatorile lihtsasti hallatav ning külastajale mugav kasutada. Ise arvame, et kodulehel olev informatsioon on intuiitselt hõlpsasti leitav. Koduleht on ühtlasi ka Kultuurkapitali visiitkaart.

Kehakultuuri ja spordi sihtkapital

Varasemate aastate statistikat uurides oli jõuti järeldusele, et kehakultuuri ja spordi sihtkapitali senine ainult aktsiisimaksu laekumisel põhinev rahastusmudel vajab korrigeerimist. 2024. aastast eraldatakse kehakultuuri ja spordi sihtkapitalile 3% Kultuurkapitalile laekuvast hasartmängumaksust, mis esmalt korvab aktsiisimaksude kahaneva laekumise ja lisaks sellele hoiab selle sihtkapitali laekumised teiste sihtkapitalidega samas rütmis. Aasta teises pooles õnnestus Kultuuriministeeriumi eestvedamisel ja toel muuta aktsiiside seadust selliselt, et enam ei ole kohustuslik rahastada kehakultuuri ja spordi sihtkapitali ainult aktsiisidest ja alates 2026. aasta algusest moodustatakse kõigi kaheksa sihtkapitali eelarved ühetaolistel alustel.

Vabakutseliste loovisikute sotsiaalsed tagatised

Ettevalmistused sotsiaalsete tagatiste loomise teemadel tehti juba 2023. aasta lõpus ja vastavad seadusemuudatused jõustusid 5. aprillist 2024. Laskumata seadusloome nüanssidesse ja sellest tulenevate võimaluste piiratusse, saab siiski öelda, et eesmärk õnnestus edukalt täita. Stipendiumid jäid maksuvabadeks ja loometöötoetus asendus loometöötasuga, millelt arvestatakse sotsiaalmaks ning töötuskindlustusmaks ehk eesmärgis kirjeldatud sotsiaalsed tagatised. Kuna eelnevalt on loometöötasude punktis nende maksmist pikemalt kirjeldatud, ei korda seda siinkohal uuesti.

Töökorraldus ja struktuur

2024. aastal Kultuurkapitalis olulisi töökorralduslikke muutusi ei toimunud. Suurenes ainult siseaudiitori töökoormus 0,4 koormusele (varem 0,3). Kokku töötab Kultuurkapitalis lisaks juhatajale 29 inimest, neist 13 täiskoormusega, 1 töötaja 0,4 koormusega ja ülejäänud 15 töötajat 0,25 koormusega.

Lähiaastate arengud

Kultuurkapitali eelarve maht sõltub oluliselt alkoholi- ja tubakatoodete aktsiisimääradest ning erinevate hasartmängude maksustamisest. 3,5% riigieelarvesse laekuvast alkoholi ja tubakatoodete aktsiisist ning 47,8% hasartmängumaksust laekuvad Kultuurkapitali eelarvesse ja moodustavad 98,5% kõigist tuludest.

2023. aasta suvel võttis Riigikogu vastu alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse, mis nägi ette alkoholi ja tubakatoodete aktsiiside 5%-lise tõusu 2025. aasta 1. jaanuarist. Rahandusministeeriumi 2024. aasta detsembris tehtud prognoosi kohaselt peaks Kultuurkapitalile 2025. aastal alkoholi- ja tubakaaktsiisist laekuma 18 655 000 eurot. Võrreldes 2024. aastaga tegeliku laekumisega peaks alkoholi ja tubakaaktsiisi laekumisega kasv tulema 6,1%. Alkoholi ja tubakatoodete aktsiisimäärade tõus jätkub ka 2026. aastal.

2024. aasta sügisel muutis Riigikogu ka hasartmängumaksu seadust. Muudeti hasartmängumaksu laekumisest kultuuriehitistele ettenähtud osa, mis varem oli ja on veel 2025. aastal 60,6%. Alates 2026. aasta 1. jaanuarist on see 52%. Muudatusega ei suurendata ega vähendata summaarselt Kultuurkapitalile hasartmängumaksust laekuvaid vahendeid 2025. aastal ega edaspidi. Seaduses sätestatud 47,8% jääb kehtima. Muutub ainult nende vahendite Kultuurkapitalisisene jaotus, suurendatakse sihtkapitalide ja maakondlike ekspertgruppide käsutusse antavate kultuuri- ja spordivaldkonna toetusteks kasutatavate vahendite mahtu ja vähendatakse riiklikult tähtsate kultuuriehituste ehitamiseks ja renoveerimiseks ettenähtud vahendeid.

Veel kolmaski seadusemuudatus jõustus 2024. aasta lõpus. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus sätestab siiani ja veel ka 2025. aastal, et riigieelarvesse laekunud alkoholi ja tubakaaktsiisist kantakse 3,5% üle Eesti Kultuurkapitalile, sealhulgas 0,5% Eesti Kultuurkapitali koosseisu kuuluvale kehakultuuri ja spordi sihtkapitalile. Edaspidi jäetakse seadusest välja säte, millega suunatakse 0,5% alkoholi- ja tubakaaktsiisist otse kehakultuuri ja spordi sihtkapitalile. Kultuurkapitalile eraldatav summa ei muutu, arvestuse aluseks olev üldine protsent 3,5 jääb samaks. Muudatus ühtlustab sihtkapitalide rahastamise alused ja võimaldab üleminekuaastal ehk 2026. aastal vahendite jagunemise sihtkapitalide vahel ümber arvutada selliselt, et ühegi sihtkapitali vahendid absoluutsummas võrreldes varasemate perioodidega ei vähene, muutuvad ainult sihtkapitalide käsutusse antavate vahendite arvutamise aluseks olevad protsendid.

Kokkuvõtliku ülevaate Kultuurkapitali 2025. aasta eelarvesse seaduse alusel laekuvatest tuludest võrreldes 2024. aastaga ning pikema vaate kuni aastani 2028, mis arvestab kavandatavaid seadusemuudatusi, annab järgmine tabel:

Tabel 7: Laekumised 2024 tegelik ja 2025-2028 prognoosid

	2024	2025	2026	2027	2028
	tegelik	eelarve	prognoos	prognoos	prognoos
Aktiisidest 3,5%	17 582 671	18 655 000	19 110 000	19 985 000	19 915 000
Hasartmängumaksust 47,8%	27 769 101	28 584 000	31 835 000	33 221 000	34 559 000
Tulud kokku	45 351 772	47 239 000	50 945 000	53 206 000	54 474 000

Tabelist on näha, et kavandatud maksutõusude mõju Kultuurkapitali eelarvele on suurim 2026. aastal, kui tulud suurenevad võrreldes aasta varasema perioodiga ligi 3,7 miljonit eurot. Koosmõjus kultuuriehitistele arvestatava hasartmängumaksu osa vähenemisega ning sihtkapitalidele, nõukogule ja ekspertgruppidele arvestatava osa suurenemisega peaks toetusteks, preemiadeks, stipendiumideks ning loometöötasudeks arvestatav summa 2026. aastal suurenema 4,7 miljonit eurot. See on oluline kasv, mis jaguneb kõigi kaheksa sihtkapitali vahel, samuti jõuab ekspertgruppide ja nõukogu kasutusse täiendavalt ligi 1,2 miljonit eurot. Kultuurkapitali roll spordi- ja

kultuurisündmuste rahastajana kasvab ja see ühelt poolt võimaldab, aga teisalt paneb ka kohustuse nii sihtkapitalidele kui ka nõukogule senisest kaalukamaid ja kaasrahastatavate projektide osas täpsemini koordineeritud valikuid teha.

Jätkuvalt on plaanis koostöös Kultuuriministeeriumiga teha ettevalmistusi, et täiendada tulumaksuseadust uue paragrahvi, mis loob aluse tulumaksuvabastuse rakendamiseks annetamisel avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, kelle tegevuse eesmärk on kunstide, rahvakultuuri, kehakultuuri ja spordi edendamine ning kultuuriehitiste rajamise ja renoveerimise toetamine rahaliste vahendite sihipärase kogumise ja sihtotstarbelise jagamise kaudu.

Kehtiv tulumaksuseadus Kultuurkapitalile tehtavate annetuste pealt tulumaksuvabastust ega soodustust ette ei näe. See pärsib oluliselt suurimale kultuuri-, spordi- ja loomevaldkondade toetuste vahendajale annetuste tegemist.

2025. aasta eelarve tuludest ei ole plaanis suunata vahendeid põhikapitali täiendamiseks ega reserve suurendamiseks

On võimalik, et 2025. aasta jooksul jõutakse lepinguni ka neljanda riiklikult tähtsa kultuuriehitise ehk Tallinna filmilinnaku arendajatega, kelleks nüüd on OÜ Tallinnfilm. Tallinnfilmile investeringutoetuse määramisel tuleb arvestada eelmise arendaja, kelleks oli Tallinn Film Wonderland OÜ, tehtud ettevalmistavate tööde käigus tehtud kulude kompenseerimisega suurusjärgus 0,5 miljonit eurot ning Tallinna Arenduste AS-ilt tööprojekti ja liitumislepingute väljaostmiseks tehtava kuluga suurusjärgus 0,5 miljonit eurot.

Juhtimine

Kultuurkapitali tegevust juhib Kultuurkapitali nõukogu, kuhu kuulub 11 liiget. Nõukogu esimeheks on seadusest tulenevalt alati kultuuriminister. Nõukogusse kuuluvad lisaks kultuuriministrile Kultuurkapitali sihtkapitalide poolt valitud esindajad, üks kultuuriministri nimetatud esindaja ning üks rahandusministri nimetatud esindaja. Nõukogu liikmete volituste tähtaeg on kaks aastat ja aruandeaastal vahetus nõukogu koosseis pea täienisti. Olnutest jätkab ainult Kaarel Kuurmaa, aga muutunud rollis. Nõukogu liikmed 2024. aastal olid:

Heidy Purga	kultuuriminister ja nõukogu esimees alates 17.04.2023
Alo Lõoke	kehakultuuri ja spordi sihtkapitali esindaja alates 8.12.2023
Katrin Kissa	audiovisuaalse kunsti sihtkapitali esindaja alates 8.12.2023
Priit Volmer	näitekunsti sihtkapitali esindaja alates 8.12.2023
Dagmar Ingi	rahvakultuuri sihtkapitali esindaja alates 8.12.2023
Toomas Tammis	arhitektuuri sihtkapitali esindaja alates 8.12.2023
Jaanika Palm	kirjanduse sihtkapitali esindaja alates 8.12.2023
Tii Teder	helikunsti sihtkapitali esindaja, nõukogu aseesimees alates 8.12.2023
Kadri Laas-Lepasepp	kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali esindaja alates 8.12.2023
Kaarel Kuurmaa	kultuuriministri nimetatud esindaja alates 8.12.2023
Raigo Uukkivi	rahandusministri nimetatud esindaja alates 8.12.2023

Kultuurkapitali töötajad

Margus Allikmaa	Kultuurkapitali juhataja
Karoliine Lausing	sekretär-juhiabi
Viktoria Toompere	kommunikatsioonijuht
Merle Liivand	kantseleijuht, Avatud Eesti Raamatu ning Hieronymuse sarjade programmide kuraator, nõukogu sekretär
Marika Pihl	pearaamatupidaja
Epp Juppets	vanemraamatupidaja
Rait Reinaru	toetuste ja järelevalve audiitor
Nele Jaago	siseaudiitor
Tea Kilch	kehakultuuri ja spordi sihtkapitali kuraator
Liis Viira	arhitektuuri sihtkapitali, audiovisuaalse kunsti sihtkapitali, Balti Kultuurifondi ja Traducta tõlkeprogrammi kuraator
Raili Jaanson	näitekunsti sihtkapitali kuraator
Hegle Vilipuu	rahvakultuuri sihtkapitali kuraator
Simona Gassmann	kirjanduse sihtkapitali kuraator
Kerli Kasak	helikunsti sihtkapitali kuraator
Evelin Saul-Rämonen	kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali kuraator
Ruth Jürisalu	Harjumaa ekspertgrupi kuraator
Ermo Mäeots	Hiiumaa ekspertgrupi kuraator
Angela Rätsep	Ida-Virumaa ekspertgrupi kuraator
Ülle Anton	Jõgevamaa ekspertgrupi kuraator
Liina Lehis	Järvamaa ekspertgrupi kuraator
Eda Lauri	Lääne-Virumaa ekspertgrupi kuraator
Marju Viitmaa	Läänemaa ekspertgrupi kuraator
Helje Põvvat	Põlvamaa ekspertgrupi kuraator
Eha Ristimets	Pärnumaa ekspertgrupi kuraator
Kait Kaeval	Raplamaa ekspertgrupi kuraator
Tea Rauk	Saaremaa ekspertgrupi kuraator
Arvo Pennonen	Tartumaa ekspertgrupi kuraator
Eha Mandel	Valgamaa ekspertgrupi kuraator
Vaike Rajaste	Viljandimaa ekspertgrupi kuraator
Diana Juss	Võrumaa ekspertgrupi kuraator

Sihtkapitalide tegevus

Sihtkapital on Kultuurkapitali struktuuriüksus, kelle ülesanne on Kultuurkapitali nõukogu poolt konkreetsele kultuurivaldkonnale eraldatud raha jaotamine esitatud taotluste alusel ja omal algatusel.

Kultuurkapitali koosseisu kuulub kaheksa sihtkapitali järgmistes valdkondades: kirjandus, helikunst, kujutav ja rakenduskunst, arhitektuur, näitekunst, audiovisuaalne kunst, rahvakultuur ning kehakultuur ja sport.

Sihtkapitalidele esitati 2024. aastal taotlusi 56,3 miljoni euro ulatuses ja eraldusi tehti 21,8 miljoni euro ulatuses.

Kirjanduse sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

(kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Piret Viires	esimees
Kadri Rahusaar	aseesimees
Jaanika Palm	sihtkapitali esindaja nõukogus
Ilona Kivirähk	
Lauri Eesmaa	sihtkapitali esindaja Traducta komisjonis
Mari Klein	
Sirje Olesk	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal*	1 196	5 203 406
Taotluste alusel tehtud eraldused	574	2 029 148
Riigimaksud loometöötasudelt		38 112
Sihtkapitali algatused	16	69 000
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	96	115 200
Nõukokku edasi saadetud taotlused	4	153 000

* Statistikas ei kajastu kaks taotlust $741\,942 + 921\,942 = 1\,663\,884\text{€}$

Kirjanduse sihtkapitali eesmärk on tegutseda eesti kirjandusliku kõrgkultuuri, kirjanikest loovisikute ja kirjanduse toetajana. 2024. aastal said need eesmärgid täidetud. Sihtkapital toetas nii autoreid, kirjandussündmuste korraldajaid kui ka kirjastusi. Sihtkapitali esimehe sõnul saaks suurema eelarve korral autoreid kahtlemata toetada rohkem.

2024. aastal jõustus Kultuurkapitali seaduse muudatus ja loometöötoetused asendati loometöötasudega, seega alates 2024. aasta 2. jaotusest loometöötoetusi enam ei eraldatud. Kuna eelmisel, 2023. aastal moodustasid loometöötoetused sihtkapitali jaotustest 340 735 eurot (15,9%), ja autorid olid harjunud neid taotlema, siis oli ümberkorraldus väljakutse nii taotlejatele kui ka sihtkapitalile. 2024. aasta kokkuvõttena selgus, et loometöötasusid eraldati märgatavalt vähem kui aasta varem loometöötoetusi – 112 756 eurot (5,0%). Oma rahastusotsustes lähtus sihtkapital ennekõike sellest, kas taotleja vajas ravikindlustust.

Kuna 2024. aastal ei olnud enam võimalik jagada loometöötoetusi, siis kulus 2024. aasta uue loometöötasude taotlemise korraga harjumiseks. Sihtkapitali liikmed teavitasi muutustest kirjandusorganisatsioonide ja muud kultuuriasutusi. Ka toimusid keskselt Kultuurkapitali infotunnid. Aasta 2025 on Eesti Raamatu Aasta, seetõttu olid juba 2024. aastal fookuses mitmed Eesti Raamatu Aasta üritusega seotud taotlused. Kuna Eesti on 2025. aastal Bologna lastekirjanduse messil fookusmaal, siis toetas sihtkapital paljude lastekirjanike ja illustraatorite lähetusi messile. Sihtkapital on lähtunud toetuste jagamisel sellest, et kirjanduse sihtkapital on ennekõike ilukirjanduse mõiste alla mahtuva kirjanduse sihtkapital. Seetõttu on üldine strateegia mitte toetada teiste valdkondade (põllumajandus, meditsiin, sotsioloogia jne) alla liigituvat kirjandust. Kuna selliste valdkondade taotlusi on, siis vajaks see Kultuurkapitali-poolset keskset lahendust.

Muidu on sihtkapital otsinud oma rahastusotsustes tasakaalu erinevate kirjandusvaldkondade vahel ja see on sihtkapitali hinnangul õnnestunud. Peale selle on sihtkapital hakanud tähelepanu pöörama tõlkijate ja toimetajate tasule tõlgete kirjastamistoetustes ja pidanud oluliseks väarikaid autoritasusid.

2024. aastal muutis sihtkapital kirjandusauhindade statuuti, taastati vabaauhind ja laiendati venekeelse autori auhind võõrkeelse kirjanduse auhinnaks. Kirjandusauhindade põhižürii muudeti kolmeliikmeliseks ja kvaliteetsemate tulemuste nimel tõsteti žüriiliikmete töötasu.

Arutati ka raha jagamise korra muutmist ja lisaks pikaajalisele stipendiumile ka lühiajalise stipendiumi sisseviimist, mis on autoritele vajalik lühiajaliselt teadmiste või oskuste omandamise, võimete arendamise ning loomingulise tegevuse soodustamiseks. Sihtkapital töötab ka teiste raha jagamise korra muutmise ettepanekutega.

Kogu valdkonnale on kõige suurem mõju ennekõike kirjandusfestivalidel, mis toovad nii publiku kui meedia tähelepanu ja mida korraldatakse üle Eesti – HeadRead, Prima Vista, Kirjandustänav festival, Koidula kirjandusfestival, Pärnu kirjandusfestival, Tagaranna kirjandusfestival jt. Olulised on ka stipendiumid autoritele, et nad saaksid keskenduda enda erialalisele arendamisele ja loomingulisele süvenemisele. Samuti on oluline väärtkirjanduse kirjastamise toetamine, mis ilma toetusteta jääks kas ilmumata või oleks liiga kõrge kaanehinna. Oluline on, et jätkati Eesti Kirjanike Liidu toetamist tegevustoetusega, mis hõlmab mitmeid varem eraldi esitatud projektitaotlusi ja on ühtlasi stabiilseks toeks Eesti suurimale ja enamikke kirjanikke koondavale kirjandusorganisatsioonile.

Sihtkapital toimis üldiselt üksmeelselt, erimeelsused toetuste osas lahendati hääletades. Ekspertide jaoks oli Kultuurkapitali taotluste menetlemise süsteemi tõhustamine väga oluline, uue veebilahendusega on töö tegemine olulisel määral kergenenud. Samas leiab sihtkapital, et hädavajalik on kirjanduse sihtkapitali eelarve suurendamine, et oleks võimalik toetada autoreid suuremate tööd väärtustavate autoritasude ja stipendiumitega ning ühtlasi katta loometöötasudega kaasnevad maksukulud.

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Piret Viires.

Eraldusotsuste statistika 2024. a

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	420	1 274 469	50,6%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	368	1 234 260	49,0%
sh projektitoetused eraisikutele	52	40 209	1,6%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	1	184 000	7,3%
Loometöötoetused (eraisikutele)*	41	340 735	13,5%
Loometöötasud (brutosummas)*	48	112 756	4,4%
Riigimaksud loometöötasudelt*		38 112	1,5%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	96	115 200	4,5%
Muud toetused (matusetootused) (eraisikutele)	4	2 000	0,0%
Stipendiumid (eraisikutele)	64	392 383	15,6%
Preemiad kokku	11	57 000	2,3%
KOKKU	685	2 516 655	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmakset.

Suurimad toetuse saajad 2024. aastal

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Eesti Kirjanike Liit	282 998	12,1%
Varrak AS	78 786	3,4%
HEADREAD MTÜ	65 000	2,8%
Aktsiaselts Tänapäev	64 000	2,7%
Emakeele Sihtasutus	59 400	2,5%
Kirjastus Ilmamaa OÜ	53 358	2,3%
Kirjandusfestival Prima Vista MTÜ	50 000	2,1%
Kultuurileht SA	45 150	1,9%
Tartu Ülikool	43 845	1,9%
Tallinna Kirjanduskeskus	34 420	1,5%
KOKKU	776 957	33,1%

Kujutava ja rakenduskunsti sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

(kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Kadri Laas-Lepasepp	esimees, sihtkapitali esindaja nõukogus
Kaisa Eiche	aseesimees
Jana Huul	
Ketli Tiitsar	
Paul Kuimet	
Terje Ojaver	
Urmas Puhkan	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	1484	7 024 281
Taotluste alusel tehtud eraldused	801	2 660 940
Riigimaksud loometöötasudelt		49 251
Sihtkapitali algatused	23	71 500
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	92	110 400
Nõukokku edasi saadetud taotlused	8	131 500

Surve Kultuurkapitalile, eelkõige kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitalile on väga suur ja aasta jooksul oli toetusvoore, kus sihtkapital sai rahastada ainult 30% taotluste mahust. Kokkuvõttes nenditakse, et valdkonna ootuste ja Kulka võimaluste vahel on juba ammu suured käärid seoses valdkonna professionaliseerumise ja üldise hinnatõusuga.

Kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali eesmärk on Eesti professionaalse kunsti edendamine, säilitamine ja populariseerimine. Sihtkapitali jaoks oli 2024. aastal oluline rõhutada just professionaalse kunstitegevuse toetamist, hoides seejuures fookuses projektide toetamist üle-eestiliselt. Sihtkapitali arvates said eesmärgid üldjoontes täidetud. Kõige enam toetati kohalikku näituse-tegevust, festivalide korraldamist, loomingulist enesearendust residentuurides ja loomemajades ning Eesti Kunstimuuseumi, Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseumi ja Tartu Kunstimuuseumi kogude järjepidevat täiendamist muuseumide ostukomisjonide ettepanekute alusel. Vähemal määral on sihtkapital saanud vahendite puudumise tõttu toetada rahvusvahelist näitustegevust ning eesti kunstivälja professionaalide osalemist olulistel erialaga seotud sündmustel, näiteks 2024. a III taotlusvoorus otsustas komisjon vahendite puuduse tõttu jätta toetamata kõik reisitoetuse taotlused. Samas nenditakse, et reisitoetuste taotluste arv oli möödunud aastal erakordselt kõrge seoses suure huviga 60. Veneetsia kunstibiennaali vastu.

Kujutava ja rakenduskunsti valdkonnas tegutsevad galeriid ja kunstiinstitutsioonid toetuvad suuresti võimalusele taotleda Kulkast aastast tegevustoetust. Sihtkapitali esimehe sõnul on tegevustoetuste märkimisväärne surve kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitalile aastatepikkune mure. Statistiliselt moodustas tegevustoetuste osa eelmisel aastal 21% sihtkapitali kõikidest rahaeraldustest. Viimases tegevustoetuse voorus esitati tegevustoetusteks üle 30 taotluse 1 114 000 euro eest. See on juba ligi pool sihtkapitali aastastest vahenditest. Eesmärk on säilitada tasakaal tegevus- ja projektitoetuste vahel, et rahastada nii valdkonna jätkusuutlikkust kui ka uusi algatusi. 2024. a IV jaotusest otsustas komisjon tõsta tegevustoetuste saajate arvu ning tegevustoetuse saajate hulka lisandus viis Tallinnas tegutsevad galeriid. Aastal 2025 saab tegevustoetust üle Eesti kokku 22 kunstiasutust.

2024. aasta oli kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitalile märgilise tähtsusega, kuna Kultuurkapitali seaduse muudatuse jõustumisega lisandus võimalus maksta loovisikutele loometöötasusid. Komisjoni liikmete arvates tõi see muutus kaasa nii positiivseid arenguid kui ka uusi väljakutseid raha jaotamisel ja taotluste menetlemisel. Tekkis ka vajadus rohkema kommunikatsiooni järele, et kunstnikele ja taotlejatele selgitada loometöötasude taotlemise ja kasutamise tingimusi. Korraldati infopäev, kus sai valdkonna inimestega lähemalt loometöötasudega seotud teemasid arutada.

Esimeste loometöötasude saajate hulgas viidi läbi küsitlus, mille eesmärk oli koguda andmeid loometöötasu saajate hinnangute kohta. Kuna kujutava ja rakenduskunsti valdkonnas oli loometöötasude taotlusi märkimisväärne arv, siis oli vastajate tagasiside komisjoni jaoks väga oluline. Uuringu tulemusena selgus, et kõige kõrgemalt hindavad loometöötasu saajad seda, et kultuuriväljale on tulnud juurde meede, mis nende erialases loometöös omaalgatuslikkust võimaldab, pakkudes seejuures teatud perioodi vältel tagatud sotsiaalsetest garantiidest tekkivat turvatunnet. Mitmel korral rõhutati eri valdkonna loomeinimese poolt olulist nihet, et uus meede võimaldab tekkida töösuhtel, mis ei lähtu ainult tellijast (s.h valdkonna institutsioonid), pakkudes suuremat loomingulist vabadust. Kõige enam põhjendati meetme vajalikkust tekkivate sotsiaalsete garantiidega ja seda oskasid hinnata ka need, kes ise otseselt taotledes seda ei vajanud.

Sihtkapitali liikmed toovad esile, et käärid soovitud tasude ja reaalsete võimaluste vahel on suured. 2024. aastal sai loometöötasusid jaotada kolmes voorus ning komisjon võttis seisukoha lähtuda sotsiaalmaksu minimaalse kohustuse aluseks olevast kuumäärast, mis tagab kunstnikule või kuraatorile makstes tervisekassa ja muud sotsiaalsed garantiid vähemalt kaheks kuuks. Sihtkapital maksis välja ka pikemaajalisi loometöötasusid, kuid tegelik vajadus on palju suurem. Loometöötasude maksmine on sihtkapitali esimehe sõnul endiselt toonud esile vajaduse selgelt eristada stipendiume (toetus enesetäiendamiseks, arendamiseks, õppimiseks või uurimiseks) ja loometöötasusid (tasu konkreetse loomingulise töö eest) ning määratleda, millal peaks kunstnik, kuraator või muu loovisik taotlema stipendiumi ja millal loometöötasu.

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Kadri Laas-Lepasepp.

Eraldusotsuste statistika 2024. a

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	594	1 660 997	57,4%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	217	1 087 367	37,6%
sh projektitoetused eraisikutele	377	573 630	19,8%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	22	566 000	19,6%
Loometöötoetused (eraisikutele)*	36	58 000	2,0%
Loometöötasud (brutosummas)*	81	150 713	5,2%
Riigimaksud loometöötasudelt*		49 250	1,7%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	92	110 400	3,8%
Muud toetused (ravimi- ja matusetoetused)	9	4 500	0,2%
Stipendiumid (eraisikutele)	68	225 230	7,8%
Preemiad kokku	14	67 000	2,3%
sh preemiad eraisikutele			
sh preemiad juriidilistele isikutele			
KOKKU	916	2 892 090	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksed

Suurimad toetuse saajad 2024. a

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Tartu Kunstnike Liit MTÜ	144 000	5,2%
Tartu Kunstimuuseum SA	111 000	4,0%
Eesti Kunstimuuseum SA	107 220	3,9%
Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseum MTÜ	86 500	3,1%
Fotokunstnike Ühendus MTÜ	74 928	2,7%
Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum	66 523	2,4%
Eesti Kunstnike Liit	59 950	2,2%
Kogo galerii MTÜ	56 500	2,0%
KAI Kunstikeskus MTÜ	50 000	1,8%
Tallinna Graafikatriennaal	45 000	1,6%
KOKKU	801 621	28,9%

Arhitektuuri sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Kai Süda	esimees
Reet Aus	aseesimees
Toomas Tammis	sihtkapitali esindaja nõukogus
Carl-Dag Lige	
Grete Veski-Väli-Dubov	
Kalle Vellevoog	
Maarja Valk-Falk	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	375	3 469 382
Taotluste alusel tehtud eraldused	296	1 989 546
Riigimaksud loometöötasudelt		3 921
Sihtkapitali algatused	3	52 700
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	90	108 000
Nõukokku edasi saadetud taotlused	3	149 000

Arhitektuuri sihtkapital võttis 2024. aasta eesmärgiks, üldiste ruumikultuuriliste eesmärkide edendamise kõrval, tegutsemise läbipaistvalt ja põhjendatult. Sihtkapitali sel korral komplekteeritud koosseisus on vaid üks varasema koosseisu liige, mistõttu on võetud eesmärgiks üle kontrollida ja võrrelda viimase kolme aasta raha jagamise tendentse. Soov on mitte mehaaniliselt eelmiste aastate mustris käia, vaid omada selget arusaama proportsioonidest ja vajadustest. Enesekontroll on ääretult vajalik ning järjepidevusele lisaks peab raha jagamises olema loogika ja põhjendatus.

Kui tegevustoetuste puhul saab rääkida arvudepõhisest lähenemisest, siis sihtkapitali liikmete arvates teistes valdkondades puhtalt varasemate toetuste analüüsimisest ei piisa. Näiteks on mu-rekohaks, et kui vaadata raha jagunemist taotlejate kaupa, võtavad loomeliidud, ülikoolid ning muuseumid enda alla kolmveerand jagatavatest ressurssidest. See tundub vähendavat individuaalsete loometöö tegijate toetamise võimalusi. Siiski selgub, et eelmainitud asutused on tihti loomeinimeste eestkõnelejakaks ning säärane koondumine loomeliidu, muuseumi vms professionaalse asutuse alla annab loomingulise isiku tegevustele veelgi suurema kvaliteedi. Illustreeriva näitena võib tuua Arhitektuurimuuseumi, kes esitas taotluse Eesti tuntud arhitekti isikunäituse tarbeks, või Eesti Arhitektide Liidu, kes taotles vahendeid Eesti armastatud kunstnikust ja arhitektist portreefilmi tegemiseks.

Suurüritusi käsitledes on sihtkapitali liikmed seisukohal, et proportsionaalselt ei tohiks ürituste korraldamine mitmekordselt ületada kuraatorite/autorite tasusid või preemiasummasid. Selle eesmärgi saavutamise suunas liikumine toimub vähehaaval, loomeliidud on mõttega põhimõtteliselt päri..

Liitude aastapreemiate summa on kahe aastaga tõusnud u 17%. Kui 2022. a taotlesid EAL, EMAL, ESL ja EDL aastapreemiate maksmiseks 37 950 eurot, siis 2024. a preemiateks taotleti ja saadi 44 539 eurot. Sihtkapitali enda aastapreemiate summades on toimunud oluline tõus – 2022. a maksis sihtkapital aastapreemiateks 15 000 eurot, 2023. a 26 000 eurot ning 2024. a 49 000 eurot. Tõus on tingitud sellest, et alates 2023. aastast annavad sihtkapitalid oma vahenditest lisaks aastapreemiatele välja valdkondliku peapreemia ning 2024. aastast ka valdkondliku elutööpreemia.

Sihtkapitali koosseis võttis fookusesse Tallinna Arhitektuuribiennaali (TAB) nii korraldusliku kui olemusliku poole pealt. Sihtkapitali liikmed osalesid võimaluste piires sündmuse erinevatel üritustel. Sügisesel kohtumisel tutvustas Eesti Arhitektuurikeskus sihtkapitalile juba järgmise TABi eelarvet ning siinkohal tekkis õige hetk TABiga seotud institutsioonid kokku kutsuda, äsja lõppenud TABi edu analüüsida ja järgmise ürituse ettevalmistuste eel tegevused läbi mõelda. Sihtkapitali poolt kokku kutsutud ümarlaud (sihtkapitali, Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Arhitektuurikeskuse ja Eesti Arhitektide Liidu esindajad) on kohtunud tänaseks kahel korral, üksteiselt on küsitud nii ebamugavaid küsimusi kui välja toodud positiivsed aspektid. TAB 2025 nägemuse kujundamine on kokku kutsutud kollektiividel käsil.

Tallinna Arhitektuuribiennaali raames on olnud hea võimalus algatada dialoog ka järgmise Veneetsia Arhitektuuribiennaali korraldaja osas. Kultuuriministeeriumi poolt seekordse Eesti ekspositsiooni koostamine on sihtkapitali vaates edenenud professionaalselt, väljaselgitamist aga vajab see, kes ja kuidas järgmist biennaalil osalemist korraldab. Selles mõistes huvitav tegevusaasta 2025 on ees, et kaks suurüritust võivad kasukat vahetada, aga ei pruugi.

Aastaid kestnud arutelu disainivaldkonna jaotamise üle arhitektuuri ning kujutava ja rakendus-kunsti sihtkapitali vahel on jätkuvas protsessis. Eelmise koosseisu ajal otsustati kõige kiirema sammuna, et mõlemad sihtkapitalid sõnastavad omalt poolt, milliseid disaini valdkonna projekte võiks vastavate sihtkapitalide alt toetada. See annaks disainivaldkonnale taotluste esitamise osas selguse. Kuni ka üldised raamid saab sõnastatud, tuleb iga taotlust hoolikalt käsitleda, kuna disaini looming võib põimida endas mitmeid valdkondi.

Arhitektuuri sihtkapitalis on õrnalt puudutatud sihtkapitali liikmete loometöö esitamist aastapremiatele. Reglement seda ei keela, siiski on koosseisus tekitanud teatud määral ebamugavust oma töid preemiatele esitada või žüriil neid hinnata. Loomeinimesele on nominentide hulgas olemine suurim tunnustus, väljast vaatlejale ei soovi sihtkapitali liikmed aga kallutatud muljet jätta. Praegu veel head lahendust olukorrale ei ole.

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Kai Süda.

Eraldusotsuste statistika 2024. aastal

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	240	1 231 218,00	57,3%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	205	1 175 710,00	54,7%
sh projektitoetused eraisikutele	35	55 508,00	2,6%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	5	591 057,00	27,5%
Loometöötoetused (eraisikutele)*	3	7 200,00	0,3%
Loometöötasud (brutosummas)*	3	11 600,00	0,5%
Riigimaksud loometöötasudelt*		3 920,80	0,2%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	90	108 000,00	5,0%
Muud toetused (matusetootused) (eraisikutele)	75	38 700,00	1,8%
Stipendiumid (eraisikutele)	34	108 550,00	5,1%
Preemiad kokku	13	49 000,00	2,3%
KOKKU	463	2 149 245,80	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmakset.

Suurimad toetuse saajad 2024. aastal

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Eesti Arhitektide Liit	401 914	19,8%
Eesti Sisearhitektide Liit	216 810	10,7%
Eesti Disainerite Liit	160 907	7,9%
Sihtasutus Eesti Arhitektuurimuuseum	147 350	7,2%
Eesti Kunstiakadeemia	126 451	6,2%
MTÜ Arhitektuurikirjastus	103 873	5,1%
Eesti Maastikuarhitektide Liit	102 880	5,1%
Mittetulundusühing DISAINIÖÖ	53 000	2,6%
Mittetulundusühing Eesti Arhitektuurikeskus	40 000	2,0%
MTÜ Ruumiharidus	39 100	1,9%
KOKKU	1 392 285	68,5%

Audiovisuaalse kunsti sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Tristan Priimägi	esimees
Marju Lepp	aseesimees
Katrin Kissa	sihtkapitali esindaja nõukogus
Marko Raat	
Martinus Daane Klemet	
Mati Sepping	
Tiiu-Ann Pello	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	709	9 206 206
Taotluste alusel tehtud eraldused	401	3 188 018
Riigimaksud loometöötasudelt		51 308
Sihtkapitali algatused	6	75 700
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	83	83 99 600
Nõukokku edasi saadetud taotlused	7	188 460

Audiovisuaalse kunsti sihtkapitali põhilised ülesanded pole muutunud – sarnaselt eelnevatele aastatele on ikka eesmärk toetada Eesti audiovisuaalmaastikku kogu tema mitmekesisuses. Sihtkapital on oluline partner ning rahastaja filmide ja filmitegijate toetamisel, alates stsenaariumist kuni filmitootmiseni.

Sihtkapitali liikmete arvates tuleks pidevalt muutuvatel ja keerukatel aegadel järjest kõrgemalt hinnata Kultuurkapitali suhtelist stabiilsust ja peaks pidevalt jälgima, et me seda ise liigse ülereguleerimisega ära ei riku. Samas tingib Eesti väiksus selle, et audiovisuaalsektoris tuleb teha koostööd teiste institutsioonidega, et vajalik eelarve kokku tuleks. Seetõttu olemegi kolm toetusvoorut viinud ühise katuse alla Eesti Filmi Instituudi ja Eesti Rahvusringhäälinguga ning püüdnud seda koostöövormi veelgi sujuvamaks muuta. Lisaks juba pikemat aega koostöös valminud Eesti lugude pooletunniste dokumentaalfilmide sarjale ja portreedokkidele otsustati osaleda ka lühifilmide ühisvoorus Eesti Filmi Instituudiga, et parimatele oleks tagatud mõlema institutsiooni rahaline toetus. Alates 2024. aastast osaleb EFI lühifilmide voorus väliseksperdina ka sihtkapitali esindaja ja lühifilmide rahastusotsused sünnivad mõlema asutuse ekspertide heakskiidul.

2024. aastal vaadati uuesti kriitilise pilguga üle kehtivad piirmäärad ning otsustati paari neist tõsta – täispika mängufilmi stsenaariumi arendustoetust 10 000 eurolt 15 000 euroni ja täispika dokumentaalfilmi arendust 7500 eurolt 8000 euroni. Ühe muutusena liikusid Kulka suurest nõukogust sihtkapitali elutööpreemia ja aastapreemia väljamaksed, mis ühtlasi ka tõusid – aastapreemia 8000 eurolt 10 000 eurole ja elutööpreemia 12 000 eurolt 15 000 eurole.

2024. aastal hakkas Kultuurkapital senise loometöötoetuse asemel maksma loometöötasu. Sihtkapital eraldab augusti voorus kuni 8 loometöötasu režissööridele või teistele valdkonna loovisikutele, mis makstakse välja ühe aasta jooksul nii, et jõustuksid ka sotsiaalsed garantiid (tasu brutosumma ühes kuus on kuni 1950 eurot). Peale selle saab eraisik taotleda loometöötasu täispika mängufilmi stsenaariumi esialgse versiooni kirjutamiseks (juriidilised isikud saavad seda taotleda projektitoetusena).

Kuna kinode seis on koroonajärgselt olnud üsna keeruline, siis algatati kinodele eraldi toetusmehed: neli Europa Cinemas Labeli silti kandvat kino viiest Eestis (Sõprus, Artis, Elektriteater ja Thule) seavad endale taotluses eesmärgid, mida soovivad saavutada publikuhulga kasvatamiseks ja/või mitmekesistamiseks, ja sihtkapital eraldab neile vooru kohta kuni 7500 eurot. Kaheaastase perioodi järel vaadatakse üle, kas ja mis määral on eesmärgid õnnestunud saavutada. Kinode puhul toetatakse jätkuvalt ka eriprogrammide jagamist mitme kino või linna vahel, et tehtavaid kulusid optimeerida.

Kõige olulisemad on valdkonna jaoks puhtalt juba toetusmahtude ja nähtavuse seisukohast ikkagi mängufilmide tootmistoetused, aga üritatakse oma tegevusega saavutada just nimelt valdkonna erinevate tahkude tasakaalustatud toetamine – ühtviisi vajalikud on nii tootmine, filmiüritused, stipendiumid, haridus kui välissuhtlus festivalidel ja filmiturgudel.

Sihtkapitali liikmed näevad filmisektoris suuri vajakajäämisi, mille lahendamine pole või vähemalt ei peaks olema Kultuurkapitali pädevuses. Totaalselt alarahastatud on kinod, mis tegutsevad entusiasmiga pealt, samuti on jätkuvalt probleemiks filmihariduse puudumine enne kõrghariduse etappi ning ka siis on õpe pigem seotud võimaluste puudumisega. Koolitasandil puudub sisuliselt täiesti filmiõppe toetamine ja seetõttu on sellelaadseid ettevõtmisi Eestis vaid mõned üksikud (edukalt on käima läinud näiteks Kinomaja Filmikool), Balti Filmi ja Meediakooli tegemisi on sihtkapital toetanud sedavõrd, et aidanud neil toota kursuse lõputöid, aga toetus peaks olema sihtkapitali esimehe arvates märksa stabiilsem. Hetkel tundub, et haridusministeerium ei näe filmiõppe vajalikkust piisaval määral, aga üks asi mõjub teisele ja selles ahelas on hariduse puudumisel esimene kannataja lühifilm, mis omakorda viib pikkade filmideni, nii et meie filmikunsti kvaliteet on väga otseses seoses neist esimestest hariduslikest sammudest, selgitab Priimägi.

Kultuurkapitali töökorralduse osas arvab komisjon, et praegune sihtkapitali koosseis on tasakaalustatud ja suudab katta kogu sektori sel moel, et välisekspertide abi pole tarvis kaasata. Koostöö EFi ja ERRiga on sujuv ja väiksemad pinged saab lahendada läbirääkimiste teel. Toetusliigiti pole sihtkapital mahte jälginud, rohkem on proovitud sisetunde järgi toetada paremaid ja potentsiaalkamaid projekte, aga tundub, et tasahilju kasvava kriisiga on kasvanud taotluste hulk ning näiteks dokumentalistikasektoris võis täheldada mõningast kasvu nii kvantiteedis kui kvaliteedis (vähemalt projektistaadiumis).

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Tristan Priimägi.

Eraldusotsuste statistika 2024. aastal

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	350	2 786 310	82,8%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	296	2 753 965	81,9%
sh projektitoetused eraisikutele	54	32 345	1,0%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	6	86 000	2,6%
Loometöötoetused (eraisikutele)*	1	3 000	0,1%
Loometöötasud (brutosummas)*	12	151 800	4,5%
Riigimaksud loometöötasudelt*		51 308	1,5%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	83	99 600	3,0%
Muud toetused (matusetootused) (eraisikutele)	58	23 700	0,7%
Stipendiumid (eraisikutele)	25	105 600	3,1%
Preemiad kokku	14	56 000	1,7%
KOKKU	549	3 363 318	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmakset

Suurimad toetuse saajad 2024. aastal

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Kopli Kinokompanii OÜ	277 700	8,8%
Nafta Films osaühing	254 550	8,1%
Downtown Pictures OÜ	193 500	6,1%
Homeless Bob Production OÜ	115 000	4,3%
Osaühing NUKUFILM	126 451	3,6%
Kinosaurus Film OÜ	96 100	3,0%
Rebel Frame OÜ	89 500	2,8%
Three Brothers OÜ	74 335	2,4%
Menufilmid OÜ	70 700	2,2%
Stellar Film OÜ	66 120	2,1%
KOKKU	1 363 956	43,4%

Helikunsti sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

(kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Tiia Teder esimees, sihtkapitali
esindaja nõukogus

Ave Sophia Maria Tõlpt aseesimees

Mari-Liis Rebane

Mihkel Poll

Toomas Vavilov

Raul Saaremets

Märt-Matis Lill

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	2309	9 970 731
Taotluste alusel tehtud eraldused	1245	2 710 052
Riigimaksud loometöötasudelt		10 689
Sihtkapitali algatused	51	175 000
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	120	144 000
Nõukokku edasi saadetud taotlused	10	228 500

Helikunsti sihtkapitalil on väga suur roll eesti muusikaelu erinevate valdkondade toetamisel. Üha kerkib esitatud taotluste arv, mis 2024. aasta kolmandal jagamisel tõusis juba 700 lähedale. Seoses kärbetega kultuuri rahastamisel nii riiklikul kui munitsipaaltasandil on sihtkapitali esimehe sõnul surve helikunsti sihtkapitalile veelgi kasvamas.

Sihtkapitali toetuste prioriteedid on avalikud muusikaüritused (kontserdid ja festivalid), muusikute järelkasv (õppestipendiumid, konkurssidel ja koolitustel osalemise toetused jm) ning loovisikute tegevuse toetamine mitmesuguste stipendiumidega.

2024. aastal viis komisjon sihtkapitali raha jagamise korda sisse mõned muudatused ja täpsustused, et vähendada dubleerivaid taotlusi. Lõpetati kvartalstipendiumide jagamine. Taotlusi saab esitada loomingulistele ja erialastipendiumidele. Jätkuvad poolaasta, ühe- ja kaheaastased stipendiumid loomingulises kõrgvormis muusikutele.

Sihtkapital täpsustas ja muutis õppestipendiumide taotlemise korda, suurust ja teisi tingimusi. Suurendati aastapreemiate ja pedagoogide tunnustuspreemiate summasid. Kultuurkapitali nõukogu otsusega on stipendiumid „Ela ja sära“, valdkonna peapreemia ja elutööpreemia nüüd sihtkapitalide rahastada ning ka nende summasid on suurendatud. Õppejõudude loometöö stipendiumi taotlusi hakkas läbi vaatama ja eraldusi otsustama nõukogu.

Alates 2024. aasta maikuu jaotusest võimaldab Kultuurkapital taotleda loometöötasusid, kuid helikunsti valdkonnas on nende taotluste ja eralduste osakaal esialgu marginaalne.

Helikunsti sihtkapital pakkus jätkuvalt residentuuri kolmele kammeransamblile (Duo Aavik, Joel Remmeli Trio, Eesti Löökpilliansambel) kontserttegevuse, mänedžeri töö ja salvestuste toetamiseks. Kokkuvõtte kolme ansambli residentuurist valmib 2025 alguses. Arvestades keerulist situatsiooni valdkonna rahastamises ei kuulutanud sihtkapital välja uut residentuurivooru.

Kultuurkapitali töökorralduse osas on Kulka e-keskkond teinud olulise arenguhüppe, pakkudes ekspertkomisjonile senisest kompaktsemat ja tõhusamat võimalust taotluste läbivaatamiseks ning eelnevate toetuste ja aruannetega tutvumiseks. See on võimaldanud ekspertidel paari nädala jooksul läbi vaadata ja hinnata kvartali jooksul laekunud hiigelkogusel taotlusi.

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Tiia Teder.

Eraldusotsuste statistika 2024. aastal

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	946	1 849 291	45,8%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	764	1 703 575	42,2%
sh projektitoetused eraisikutele	182	145 716	3,6%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	29	230 626	5,7%
Loometöötoetused (eraisikutele)*	10	1 022 600	25,3%
Loometöötasud (brutosummas)*	16	31 625	0,8%
Riigimaksud loometöötasudelt*		10 689	0,3%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	120	144 000	3,6%
Muud toetused (matuseetoetused) (eraisikutele)	50	29 460	0,7%
Stipendiumid (eraisikutele)	221	608 450	15,1%
Preemiad kokku	24	113 000	2,8%
KOKKU	1416	4 039 741	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmakset

Suurimad toetuse saajad 2024. aastal

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Eesti Jazzliit	97 900	3,2%
Eesti Heliloojate Liit	70 380	2,3%
Jazzkaare Sõprade Ühing	68 600	2,2%
Lootsi Koda SA	65 000	2,1%
Eesti Interpreetide Liit	59 500	1,9%
Eesti Muusikanõukogu MTÜ	53 000	1,7%
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	52 500	1,7%
Tallinna Muusika- ja Balletikool	45 763	1,5%
Muusikute täiendõppe keskus	40 100	1,3%
Festival Afekt MTÜ	40 000	1,3%
KOKKU	592 743	19,1%

Näitekunsti sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

(kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Margus Kasterpalu	esimees
Oksana Tralla	aseesimees
Priit Volmer	sihtkapitali esindaja nõukogus
Piret Rauk	
Eva Koldits	
Evelyn Raudsepp	
Oliver Issak	

2023. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	795	6 594 849
Taotluste alusel tehtud eraldused	439	2 384 962
Riigimaksud loometöötasudelt		14 357
Sihtkapitali algatused	7	365 001
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	110	132 000
Nõukokku edasi saadetud taotlused	3	115 000

Näitekunsti sihtkapitali otsused olid 2024. aastal suunatud pigem rohkem kui vähem valdkonna toimevõrgustiku stabiilsuse hoidmisele ehk siis eesti professionaalse teatrimaastiku säilitamisele nii jätkunud hinnatõusude kui ka ministeeriumi tehtud kärbeta tingimustes. See tähendas näiteks erialaliitude toetamise jätkamist (tegevustoetused) vähemalt endises mahus, võimalusel ka nende suurendamist 10%; preemiate ja toetuste (elutöö- jms) määrade suurendamist; projektitoetuste puhul ka regionaalse aspekti arvestamist.

Teatrimaastiku arendamise kui eesmärgi silmaspidamist raskendas jätkuv taotluste mahu ja jagatava raha vaheliste käärde suurenemine. Vahendite piiratus ei võimaldanud toetada kõiki toetust väärinud projekte ja loojaid piisavas mahus. Mõnel juhul tõi see kaasa projekti ärajäämise ja toetuse tagastamise.

2024. aastal on sihtkapital tähelepanu pööranud teatrimaastiku erinevatele valdkondadele (sõna-, tantsu-, muusikateater; etenduskunstid) eraldatavate toetuste proportsioonidele. Samuti teatristatistikast ilmnenu üleproduktioonile, mille tasakaalustamiseks on hakatud veelgi kriitilisemalt kaaluma lavastusprojektide kunstilisi kvaliteete.

Käivitus loometöötasu meede, mis sihtkapitali esimehe sõnul seni alles „kodunes“ taotlejate teadvuses, kuid omab järjest suurenevat potentsiaali vabakutseliste sotsiaalsete garantiide probleemi leevendamisel. Muudatustest saab märkida loomingulise ja erialastipendiumi ühendamist raha jagamise korras; otsust lavastuste taasesitamise toetamiseks üleproduktiooni vähendava meetmena ja arutelu algatamist diplomilavastuste toetamise vajaduse ja võimalikkuse üle.

Valdkonnale potentsiaalset mõju avaldanud toetatud projektidest toob sihtkapital välja kaks: 1) Esimene Sõltumatu Tantsu Festival tõi kokku erinevad tantsukogukonnad ja näitas tantsukunsti tema mitmekesisuses, esitades nii rahvusvaheliselt tunnustatud kui ka uue põlvkonna koreograafide etendusi, uusi esteetika ja formaate; 2) Von Krahli teatri uue trupi värskest lavakunstikooli lõpetanud liikmetele kolmekuuliste loometöötasude määramine võimaldas teatril uues koosseisus

alustada, selle alternatiiv oleks halvemal juhul võinud olla teatri kadumine meie teatrimaastikult.

Sihtkapitali töös probleeme ei esinenud. Sihtkapitali nõukogu koosseis tunneb ja esindab kõiki teatrimaastiku valdkondi, seega on otsused argumenteeritud ja hea koostöövalmiduse tõttu ka konsensuslikud.

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Margus Kasterpalu.

Eraldusotsuste statistika 2024. aastal

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	351	1 926 702	74,6%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	244	1 857 438	72,0%
sh projektitoetused eraisikutele	107	68 500	2,7%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	14	265 285	10,3%
Loometöötoetused (eraisikutele) *	6	7 750	0,3%
Loometöötasud (kogukulu koos maksudega) *	15	56 832	2,2%
Riigimaksud loometöötasudelt*		14 357	0,6%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	110	132 000	5,1%
Muud toetused (juubeli-, elutöö-, ravimi- ja matusetoetused)	57	28 500	1,1%
Stipendiumid (eraisikutele)	76	116 750	4,5%
Preemiad kokku	5	34 000	1,3%
KOKKU	634	2 581 412	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmakset

Suurimad toetuse saajad 2024. aastal

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
MTÜ Eesti Teatriliit	199 226	7,6%
Sõltumatu Tantsu Ühendus	137 533	5,2%
MTÜ Teine Tants	133 500	5,1%
SA Vaba Lava	127 690	4,8%
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	89 200	3,4%
MTÜ Von Krahli Teater	80 710	3,1%
SA Eesti Tantsuagentuur	66 000	2,5%
MTÜ elektron.art	64 400	2,4%
MTÜ Temufi	55 000	2,1%
MTÜ VAT Teater	53 000	2,0%
KOKKU	1 006 259	38,2%

Rahvakultuuri sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

(kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Liina Veskimägi-Ilste	esimees
Laura Liinat	aseesimees
Dagmar Ingi	sihtkapitali esindaja nõukogus
Mall Paulus	
Raul Talmar	
Reet Hiimäe	
Tarmo Kivisilla	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	1820	6 444 541
Taotluste alusel tehtud eraldused	1054	2 397 129
Riigimaksud loometöötasudelt		9 963
Sihtkapitali algatused	91	149 200
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	127	152 400
Nõukokku edasi saadetud taotlused	5	81 000

Rahvakultuuri sihtkapital peab toetuste eraldamisel endiselt prioriteediks tegevusi, mis on otseselt seotud nende vahetu elluviimisega. Samuti eeldatakse, et regionaalset kultuurielu edendavatel sündmustel ja projektidel on kohalike organisatsioonide, partnerite või rahastusprogrammide kaasrahastus ning toetust taotletakse ka kohalikult maakonna ekspertgrupilt.

Suurprojekte ehk märkimisväärse mõjuga projektide taotlusi oodati novembri voo. Kuigi info liikus korraldajate ja Kulka vahel, ei suutnud kõik taotlejad oma projektide kokkuleppeid ja sisu piisavalt pikalt ette planeerida. Seetõttu esitati osa neist taotlustest ka teistesse voorudesse ning toetuste eraldamiseks tuli kasutada ainult sihtkapitali vahendeid.

Probleeme tekitab endisel kultuuri ja rahvakultuuri hääne piir. See seab küsimuse, mis sihtkapitalile taotlus esitada ja kes seda rahastab.

Alates 2024. aastast on uuendusena võimalik taotleda loometöötasusid. Rahvakultuuri sihtkapitalis oli nende taotluste osakaal pigem tagasihoidlik ja rahaliste vahendite nappuse tõttu eelistati mitmel korral toetada pigem projektitaotlusi, mis olid seotud tegevuste vahetu elluviimisega.

Uue teemana on eelkõige muuseumid toonud lauale riigi poolt seatud ligipääsetavuse projektid. Sihtkapital küll toetas neid, kuid pelgalt Kulka toetustega ei ole seatud eesmärki võimalik lahendada.

Eesti Rahvakultuuri Keskuse regionaalsete projektide toetuse lõpetamine mõjutas otseselt rahvakultuuri sihtkapitali. Kuigi maakondlike ekspertgruppide toetussummad on suurenenud, tuli taotlusvoorudes hulgaliselt väga väikese eelarve ja kohaliku mõjuga taotlusi. Kahjuks on taotlusvoorudes märgata ka ülepaisutatud eelarvega ja valdkonnale väikese mõjuga projekte.

Rahvakultuuri sihtkapitali üldine strateegia oli rahvakultuuri valdkondi võrdselt kohelda. Anda võimalus valdkondadel läbi mõjukate projektide sektorit areneda. Esmajoones toetati üle-eestilisi ettevõtmisi, siis laiema mõjuga maakondlikke projekte. Rahvakultuuri valdkonna taotlejate ring

on laiapõhjaline ja eriilmeline, seega on keeruline midagi eraldi esile tõsta. Suurem muudatus toimus tegevustoetuste osas, kus määravaks sai üle-eestilise valdkondlike alaliitude liikmeskonna koondamine ja aktiivne valdkonna arendamine.

Valdkonnale peab sihtkapital oluliseks, et suurte festivalide ja rahvusvaheliste sündmuste korraldamine hoiab rahvakultuuri fookuses, andes tegijatele võimaluse enesetäienduseks ja ajaga kaasas käia. Lisaks sisukatele projektidele on tähtis kaasatus ja ligipääsetavus. Sihtkapitali esimehe sõnul toetavad läbimõeldud ja sisukad projektid rahvakultuuri nähtavust ja arengut. Need on valdkonnale olulise mõjuga, kuna aitavad säilitada ja arendada meie kultuuripärandit ning tagada selle elujõulisuse ka tulevikus.

Probleemiks on see, et projektide toetuseta jätmine tekitab taotluse esitajale tihti küsimusi ja arusaamatust. Pärast iga taotlusvoorutuli jagada lisaselgitusi ja -põhjendusi. Hindamiskriteeriumid on mõningal määral subjektiivsed ning Kultuurkapitali komisjonidel on oma otsuste tegemisel teatav vabadus. Komisjonide rotatsioon aitab muuta otsuseid läbipaistvamaks ja tagab, et objektiivse hindamise.

Sihtkapitali arvates on läbimõeldud ja realistlik eelarve hea projekti alus. Seetõttu on oluline, et taotlejad esitleksid oma projektide eelarve selgelt ja usaldusväärselt. Rahvakultuuri valdkonna toetamisel on arvestatud tekkivate probleemide ja vajadustega, muutes ja uuendades raha jagamise korda. Rahvakultuuri sihtkapitali raamidesse peaks mahtuma kõik, mis toetab traditsioonilise kultuuri hoidmist ja toetamist, olles samal ajal avatud uutele ideedele, mis toidavad ja arendavad meie kultuuripärandit.

Rahvakultuuri sihtkapital seab 2025. aastal eesmärgiks infopäeva korraldamise, et tutvustada sihtkapitali raha jagamise korda ja saada tagasisidet taotlejatelt. Infopäev aitab tagada paremat arusaamist toetuste taotlemise protsessist ning võimaldab taotlejatel esitada küsimusi ja saada selgitusi, mis omakorda muudab protsessi usaldusväärsemaks ja selgemaks.

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Liina Veskimägi-Ilste.

Eraldusotsuste statistika 2024. aastal

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	949	2 204 404	81,4%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	888	2 152 140	79,5%
sh projektitoetused eraisikutele	61	52 264	1,9%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	7	47 500	1,8%
Loometöötoetused (eraisikutele)*	10	17 750	0,7%
Loometöötasud (brutosummas)*	14	29 475	1,1%
Riigimaksud loometöötasudelt*		9 962	0,4%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	127	152 400	5,6%
Muud toetused (matusetootused) (eraisikutele)	41	22 300	0,8%
Stipendiumid (eraisikutele)	37	79 300	2,9%
Preemiad kokku	87	145 600	5,4%
KOKKU	1272	2 708 691	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmakset.

Suurimad toetuse saajad 2024. aastal

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Mittetulundusühing Eesti Pärimusmuusika Keskus	83 747	3,0%
Eesti Kooriühing	82 180	3,0%
Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit	63 520	2,3%
Tartu Ülikool	50 100	1,8%
Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts	46 080	1,7%
Eesti Rahva Muuseum	40 100	1,4%
Mittetulundusühing Eesti Muuseumiühing	34 300	1,2%
Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum	34 180	1,2%
Eesti Harrastusteatri Liit	34 150	1,2%
Eesti Puhkpillimuusika Ühing	33 904	1,2%
KOKKU	502 261	18,2%

Kehakultuuri ja spordi sihtkapital

Sihtkapitali koosseis 2023–2025

(kinnitatud 3.11.2023 kultuuriministri käskkirjaga nr 230)

Aivo Normak	esimees
Kaili Kukumägi	aseesimees
Alo Lööke	sihtkapitali esindaja nõukogus
Ave Sats	
Rauno Kais	
Kristi Kirsberg	
Helen Mast	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	1 541	8 237 281
Taotluste alusel tehtud eraldused	920	2 584 298
Riigimaksud loometöötasudelt		0
Sihtkapitali algatused	22	74 500
Regulaarsed elutöötoetused (väljamaksete arv aastas)	119	142 800
Nõukokku edasi saadetud taotlused	1	25 000

2024. a kulges kehakultuuri ja spordi sihtkapitali jaoks põhiosas tavapäraselt. Sihtkapitali raha jagamise korras sätestatud eesmärgid said täidetud. Toetati üleriigiliselt või rahvusvaheliselt oluliste spordiürituste ja erinevate liikumisharrastuse sündmuste korraldamist Eestis, rahvusvahelisteks võistlusteks treeningettevalmistust, rahvusvahelistel võistlustel osalemist, spordile pühendunud inimeste tunnustamist ja innustamist ning regionaalse spordielu arendamist. 2024. a oli sihtkapitalil vahendeid kokku summas 2 788 253,44 eurot (2023. aastal 2 538 692,05 eurot).

Taotluste kvaliteedi parandamise nimel tutvustati EOK infotunnis ja Liikumisharrastuse Kompetentsikeskuse läbi viidud liikumisharrastuse sündmuste korraldajate seminaril sihtkapitali raha jagamise korda, kus juhti tähelepanu nii tähtaegadele kui ka taotluste ja aruannete juures sagedamini esinevatele vigadele.

Sihtkapitali toetuste jagamise üldine strateegia oli taotluste vormilise ja sisulise kvaliteedi tõstmise kõrval ka jälgida, et eraldatud toetuste mahud valdkondlike (nt võistlussport, liikumisharrastus, sündmuste korraldamine jne) proportsioonide osas liiga palju ei erineks aastate jooksul välja kujunenud praktikast.

Igal aastal on sihtkapitalile olnud väljakutseks aastaprojektide toetused, kus toetus eraldatakse enamikel juhtudel tulevaste perioodide vahendite arvelt. Need otsused mõjutavad otseselt järgmistes taotlusvoorudes eraldatavate vahendite hulka. Tulevaste perioodide vahendite arvelt võetud kohustuste mahtu vähendati – kui 2023. aastal oli see 45%, siis 2024. aastal 43%. Suuremamahulistest alajaotustest eraldati 2024. aastal aastaprojektidele 34,5%, rahvaspordile 20,5%, võistluste korraldamiseks 11,5% ja regionaalsetele projektidele 8%. Peamistest alajaotustest kasvasid toetused kõige enam regionaalsetele projektidele (u 22,6% – 2023. aastal 169 000 eurot ja 2024. aastal 207 150 euro) ja toetused võistluste korraldamiseks (u 22,6% – 2023. aastal 242 000 eurot ja 2024. aastal 296 783 eurot).

Uutest algatustest või muudatustest olid olulisemad „Ela ja sära“ stipendiumi, sihtkapitali elutööpreemia ning olümpia- ja paralümpiaavõitjate preemiate tasumine sihtkapitalile eraldatud vahenditest (varasemalt maksti need välja Kultuurkapitali nõukogu vahenditest). See tõi sihtkapitalile

lisakohustusi enam kui 200 000 eurot aastas. Lisandunud kohustuste täitmiseks suunas nõukogu sihtkapitalile 3% hasartmängumaksust laekuvast tulust, mis tekkiva lisakulu kattis.

Valdkonnale kõige suurema mõjuga on alajaotustest rahvasport, võistluste korraldamine, regionaalne sport ja saavutussport. Rahvaspordi alajaotus kattub osaliselt ka regionaalse spordiga, mille peamine fookus on harrastustasemel (sh regionaalsel tasandil) projektide toetamine, et liikumisharrastusega tegelemiseks oleksid üle Eesti olemas paremad võimalused ja väljundid. Võistluste korraldamise osas saab hinnata valdkonna suurimaks mõjutaks suuri massispordi sündmusi: Tallinna Maraton, Tartu Maraton jms, Eestis korraldatavaid rahvusvahelisi tiitli- ja karikavõistlusi ning sariüritusi (järvejooksud, orienteerumise päevakud, jalgrattasarjad jms).

Saavutusspordi toetamise (sh aastatoetused alaliitudele, koondiste lähetused, sportlaste stipendiumid jm) oluline ja peamine mõju seisneb spordisüsteemis elujõuliste katusorganisatsioonide ja rahvuskoondiste tegevuste jätkusuutlikkusse panustamises.

2024. aasta jooksul kujunes sihtkapitali töös üheks probleemiks laekunud taotluste arvu ja küsitud toetuste mahu valguses piiratud võimalus toetada spordialade rahvuskoondiste lähetuste projekte. Eraldi küsimusena tõstatus sihtkapitalile suunatud ülesanne käsitleda olümpiamedalistide preemiate taotlusi. Nimetatud preemiad ei ole oma sisult seotud ühegi projekti või konkursiga. Sihtkapital on seisukohal, et sellised konkreetselt reguleeritud regulaarsed preemiad ei peaks olema Kultuurkapitali teema, vaid Kultuuriministeeriumi või Eesti Olümpiakomitee / Eesti Paralümpiakomitee hallata ja koordineerida.

Kultuurkapitali töökorralduse osas on positiivne ekspertidele taotluste läbivaatamiseks loodud e-keskkond, mis on aidanud tööd muuta efektiivsemaks.

Lühikokkuvõtte sihtkapitali tööst koostas Aivo Normak.

Eraldusotsuste statistika 2024. aastal

	tk	Kokku eraldused summas	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Projektitoetused kokku	634	1 338 868	47,8%
sh projektitoetused juriidilistele isikutele	618	1 330 918	47,5%
sh projektitoetused eraisikutele	16	7 950	0,3%
Tegevustoetused (juriidilistele isikutele)	45	895 000	31,9%
Loometöötoetused (eraisikutele)*			0,0%
Loometöötasud (brutosummas)*			0,0%
Riigimaksud loometöötasudelt*			0,0%
Regulaarsed elutöötoetused (eraisikutele)	119	142 800	5,1%
Muud toetused (matusetootused) (eraisikutele)	125	53 200	1,9%
Stipendiumid (eraisikutele)	131	142 750	5,1%
Preemiad kokku	47	228 980	8,2%
KOKKU	1101	2 801 598	

* Loometöötoetusi eraldati 2024. aasta 1. jaotuses. Alates 2024. aasta 2. jaotusest muutus Kultuurkapitali seadus ning loometöötoetuse asemel eraldati loometöötasusid. Kultuurkapital maksab loometöötasult sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksu.

Suurimad toetuse saajad 2024. aastal

Saaja	Eraldused taotlejale kokku	Osakaal kõigist eraldustest kokku
Spordiürituste Korraldamise Klubi	87 500	3,1%
Eesti Kergejõustikuliit	81 200	2,9%
Klubi Tartu Maraton	80 000	2,9%
Eesti Suusaliit	77 200	2,8%
Eesti Võrkpalli Liit	75 100	2,7%
Eesti Korvpalliliit	63 300	2,3%
Eesti Ujumisliit	55 950	2,0%
Eesti Käsipalliliit	49 500	1,8%
Eesti Uisuliit	48 000	1,7%
Mittetulundusühing Eesti Tennise Liit	46 350	1,7%
KOKKU	664 100	23,8%

Tõlkeprogrammide tegevus

Kultuurkapitalil on kolm tõlkeprogrammi, mille eksperdikomisjonid kinnitab Kultuurkapitali nõukogu.

Traducta

Komisjoni koosseis 2024–2026

Ilvi Liive-Roosipuu esimees

Heidi Aadma

Tiit Aleksejev

Meelike Palli

Ulla Saar

Lauri Eesmaa

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlused	105	356 650,02
Taotluste alusel tehtud eraldused	86	217 605,85

2024. aastal otsustas Traducta komisjon toetada eesti kirjanduse tõlkimist ja väljaandmist 217 605 euroga. Toetati eesti kirjanduse tõlkimist kahekümnesse keelde.

2024. aastal komisjoni prioriteetid muutmist ei vajanud. Komisjoni üks prioriteete on olnud maksta tõlketoetust täismahus ehk vastavalt taotluses küsitud (põhjendatud) summale. Traducta komisjoni toetuste jagamise strateegia lähtub endiselt eesmärgist toetada eesti kirjanduse kõrgetasemelisi tõlkeid. Uute, esmakordselt toetust taotlevate tõlkijate puhul tellib komisjon tõlkele eksperthinnangu. Jätkuvalt on komisjoni strateegiaks otsetõlgete toetamine, erandeid teeme üksnes juhul, kui otsetõlke võimalus puudub.

Sellel tegevusaastal muutus seoses Kultuurkapitalis toimunud muudatustega ka raha jagamise ja taotluste esitamise kord Traductas. Alates 2024. aastast saavad tõlketoetust taotleda üksnes kirjastused ja toetussumma kantakse üle kirjastustele (varasemalt said tõlketoetust taotleda ka tõlkijad ise ning toetus kanti otse tõlkijatele).

Traducta komisjoni töö sujus tõrgeteta ja üksmeeles.

Lühikokkuvõtte komisjoni tööst koostas Ilvi Liive-Roosipuu.

Eraldatud vahendid sihtkeelte kaupa 2024. aastal

Sihtkeel	Tõlketoetusi summas	Väljaandmistoetusi summas	Kokku
albaania	3 096,00	0,00	3 096,00
araabia	0,00	5 000,00	5 000,00
armeenia	450,00	550,00	1 000,00
hispaania	4 258,00	3 500,00	7 758,00
hollandi	1 866,00	2 711,00	4 577,00
horvaadi	0,00	4 000,00	4 000,00
inglise	13 560,00	20 141,00	33 701,00
italia	480,00	5 500,00	5 980,00
korea	667,00	2 000,00	2 667,00
kreeka	2 250,00	3 500,00	5 750,00
leedu	2 756,00	5 724,00	8 480,00
läti	8 274,00	16 080,00	24 354,00
poola	2 760,65	4 642,00	7 402,65
prantsuse	11 838,00	3 732,00	15 570,00
rootsi	720,00	2 480,00	3 200,00
rumeenia	3 654,00	2 000,00	5 654,00
saksa	13 518,00	11 700,00	25 218,00
sloveeni	0,00	1 500,00	1 500,00
soome	26 800,20	15 760,00	42 560,20
ungari	6 338,00	3 800,00	10 138,00
Kokku	103 285,85	114 320,00	217 605,85

Hieronymus

Hieronymuse tõlkeprogramm on Eesti Kirjanike Liidu tõlkijate sektsiooni ja Eesti Kultuurkapitali algatus koostöös erakapitaliga, mis toetab oluliste maailmaklassikasse kuuluvate teoste eesti keelde tõlkimist.

Komisjoni koosseis 2021–2024

Triinu Tamm

Anne Lill

Rein Raud

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	37	215 704
Taotluste alusel tehtud eraldused 2024. aastal	27	150 467
Loometöötasudele lisandunud riigimaksud		29 688

Hieronymuse programmi eesmärk on toetada oluliste maailmaklassikasse kuuluvate teoste eesti keelde tõlkimist, rõhuasetusega vanemal ilukirjandusel, mille koht kirjanduskaanonis on kindel, kuid mis on jäänud eesti lugejale seni tõlkes kättesaamatuks. Järgime eesmärki avardada eesti lugeja igakülgset maailmapilti ja kultuuritunnetust, täiendades varasemalt puuduvat lugemisvara. Toetuste määramisel jälgimegi lisaks teose olulisusele tasakaalu eri perioodidel ja kultuuriruumides loodud teoste väljaandmisel.

Kokku on Hieronymuse sarjas aastatel 2019–2024 ilmunud 44 raamatut, sari on saavutanud stabiilse ja lugejasõbraliku rütmi, viimastel aastatel kuni 10 raamatut aastas. 2024. aasta aastal ilmuski sarjas täpselt kümme kaalukat teost. Esile tõstmist väärib, et lõpuks ometi on nüüd ka eesti keeles kättesaadav selline maailmaklassika raudvara nagu James Joyce'i „Ulysses“, Andrei Belõi „Peterburi“ või Comte de Lautréamont'i „Maldorori laulud“. Olulist täiendust sai ka vanameistrite looming, ilmusid nobelist Czesław Miłosz'i „Issa org“, nobelist Šmuel Josef Agnoni „Elupäevade poolel teel ja teisi jutustusi“ ja Joseph Conradi „Juhus“. Autobiograafiliste sugemetega Mark Twaini „Elu Metsikus Läänes“ avab uusi tahke eesti lugejate poolt vägagi armastatud autori elust. Tervikuna on nüüd ära tõlgitud John Dos Passose „USA triloogia“ ning ilmus esimene osa Dmitri Merežkovski tsüklist „Jumalate surm. Julianus Usutaganeja“, mis lähiaastatel loodetavasti samuti täismahus tõlgitud saab. 12.-14. sajandil kirja pandud „Kolm islandlaste saagat : Gísli, Glúmr ja Bárðr“ toob täiendust saagakirjanduse tõlkevaramusse.

2024. aastal ilmusid tõlked inglise, prantsuse, poola, vene, heebrea ja vanaislandi keelest. Läbi aastate on sarjas ilmunud tõlkeid 15 eri keelest, muu hulgas näiteks muinaspõhja, klassikalisest hiina ja jaapani keelest. Kõik Hieronymuse sarjas ilmunud tõlked on varustatud põhjalike saatesõnadega.

2024. aastal lisandus avaldamisnimekirja mitmeid väga olulisi teoseid, mis täidavad tulevikus seniseid tõlkelünki. Alates Elizabeth Rigby Eesti reisikirjade kogumikust või Virginia Woolfi päevikute, muu hulgas saab täiendust Marcel Prousti, Thomas Manni, Henri Milleri ja Junichiro Tanizaki looming. Eraldi tuleks välja tuua, et töösse on läinud ka „Tuhande ja ühe öö muinasjuttude“ täismahus tõlge araabia keelest.

Hieronymuse sari on kirjandusmaastikul jätkuvalt hästi nähtav, sarja raamatud on leidnud arvestamist ja äramärkimist – Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastaauhindade ilukirjandusliku tõlke kategooria nominatsiooni jõudis sellel aastal viis Hieronymuse sarjas ilmunud teost: Kristjan Haljaku poolt prantsuse keelest tõlgitud Comte de Lautréamont'i „Maldorori laulud“, Triin Laidoneri poolt vanaislandi keelest tõlgitud „Kolm islandlaste saagat : Gísli, Glúmr ja Bárðr“, Erle

Nõmme poolt vene keelest tõlgitud Andrei Belõi „Peterburi” ja Dmitri Merežkovski „Jumalate surm. Julianus Usutaganeja” ning Paul-Eerik Rummo poolt inglise keelest tõlgitud James Joyce’i „Ulysses”. Paul-Eerik Rummot tunnustati selle tõlke eest ka Kultuurkapitali kirjanduse valdkonna peapreemiaga.

2024. aasta raamatutest on mitmeid saatnud ka suur lugejamenu, mitu kordustrukki on tehtud James Joyce’i „Ulysses”, Mark Twaini „Elust Metsikus Läänes” ja ka islandi saagadest.

Hieronymuse sarja avaldamise nimekirja lisandus 2024. aastal 10 teost:

- **Eastlake (Rigby), Elizabeth.** Eesti reisikirjade kogumik „Kirjad Läänemere rannalt” (Letters from the shores of the Baltic), tõlkija Sash Martiina Veelma, kirjastaja Tänapäev
- **Huxley Aldous.** „Silmituna Gazas” (Eyeless in Gaza), tõlkija Anne Lange, kirjastaja Ilmamaa
- **Lewis, Sinclair.** „See ei saa siin juhtuda” (It Can’t Happen Here), tõlkija Olavi Teppan, kirjastaja Koolibri
- **Mann, Thomas.** Tetraloogia „Joosep ja tema vennad” (Joseph und seine Brüder) 3. osa (Joosep Egiptuses) Toomas Rosin, kirjastaja Ilmamaa
- **Miller, Henry.** „Kaljukitse pöörijoon” (Tropic of Capricorn), tõlkija Erkki Sivonen, kirjastaja Tänapäev
- **Muinasjuttude kogumik „Tuhat ja üks ööd”** (Lähis-Ida ja Lõuna-Aasia muinasjutud) I köide (250 ööd), tõlkija Üllar Peterson, Tallinna Ülikooli Kirjastus
- **Proust, Marcel.** „Guermantes’i pool” (Le Cote de Guermantes) seitsmeköitelise jõgiromaani „Kaotatud aega otsimas” (A la recherche du temps perdu) III köide, tõlkija Antti Saar, kirjastaja Varrak
- **Tanizaki, Jun’ichirō.** „Hullunu armastus” (痴人の愛), tõlkija Margit Juurikas, kirjastaja Eesti Raamat
- **Trollope, Anthony.** „Nagu nüüdsel ajal kombeks” (The Way We Live Now), tõlkija Piret Lemetti, kirjastaja Eesti Raamat
- **Wolfe, Thomas** „Vaata kodu poole, ingel. Lugu maetud elust” (Look Homeward, Angel), tõlkija Kristjan Kannike, kirjastaja Varrak
- **Woolf, Virginia.** Päevik, I köide 1915–1919 (The Diary of Virginia Woolf, Volume I, 1915–1919), tõlkija Marju Randlane, kirjastaja Eesti Raamat

Sarjas ilmus 2024. aastal 10 teost (info e-kataloogist ESTER):

- **Agnon, Šmuel Josef.** „Elupäevade poolel teel ja teisi jutustusi”, heebrea keelest tõlkinud Kalle Kasemaa, Uku Masing ja Anu Põldsam, [toimetanud Siiri Ombler; kujundanud Mari Kaljuste]. – Tartu: Ilmamaa – 455 lk – (Hieronymuse sari); ISBN 9789985773222 (köites)
- **Belõi, Andrei.** „Peterburi”, vene keelest tõlkinud Erle Nõmm, [toimetanud [ja saatesõna] Lea Pild; keeleliselt toimetanud Hele Pärn; kujundanud Mari Kaljuste]. – Tartu: Ilmamaa, 2024. – 680 lk. – (Hieronymuse sari); ISBN: 978-9985-77-910-1 (köites)
- **Comte de Lautréamont.** „Maldorori laulud”, prantsuse keelest tõlkinud, kommenteerinud ja järelsõna kirjutanud Kristjan Haljak [toimetanud Hasso Krull; kujundanud Mari Kaljuste]. – Tartu: Kaksikhammas, 2024. – 300 lk – (Hieronymuse sari); ISBN: 9789916996119 (köites)
- **Conrad, Joseph.** „Juhus”, inglise keelest tõlkinud ja järelsõna Aet Varik; [toimetanud Katrin Kern; kujundanud Mari Kaljuste]. – Tallinn: Varrak, 2024. – 492 lk – (Hieronymuse sari); ISBN: 9789985360965 (köites)
- **Dos Passos, John.** „USA triloogia III: Suur raha”, inglise keelest tõlkinud Olavi Teppan, [toimetanud Ilme Rääk; kujundanud Mari Kaljuste] – Tallinn: Koolibri, 2024. – 606 lk – (Hieronymuse sari); ISBN: 9789985052181 (köites)
- **Joyce, James.** „Ulysses”, inglise keelest tõlkinud Paul-Eerik Rummo, [toimetanud Märt Väljataga, kujundanud Mari Kaljuste] – Tallinn: Varrak, 2024, – 880 lk – (Hieronymuse sari); ISBN 9789985359280
- **Kolm islandlaste saagat : Gísli, Glúmr ja Bárðar**, tõlkinud ja kommenteerinud Triin Laidoner, [toimetanud Anu Saluäär; kujundanud Mari Kaljuste]. – Tartu: Ilmamaa, 2024 – 248 lk – (Hieronymuse sari); ISBN 978-9985-77-893-7 (köites)

- **Merežkovski, Dmitri. „Jumalate surm. Julianus Usutaganeja“**, triloogia „Kristus ja Antikristus“ I osa, vene keelest tõlkinud Erle Nõmm, saatesõna Lea Pild, [toimetanud Mariina Viia ja Kaarina Rein; tekstis on kasutatud Anne Lille ja Kaarina Reinu luuletõlkeid]; [kujundaja Mari Kaljuste, kaanekujundus Ande Kaale]. – Tallinn: Eesti Raamat, 2024 – 439 lk – (Hieronymuse sari); ISBN 9789916127872 (köites)
- **Miłosz, Czesław. „Issa org“**, poola keelest tõlkinud [ja järelsõna] Hendrik Lindepuu, [kujundanud Mari Kaljuste]. – Tartu: Hendrik Lindepuu kirjastus, 2024. – 299 lk. – (Hieronymuse sari); ISBN: 9789916969199 (köites)
- **Twain, Mark. „Elu Metsikus Läänes“**, inglise keelest tõlkinud Piret Lemetti, värsid tõlkinud Jüri Kolk, saatesõna Mari Tuuling; [kujundanud Mari Kaljuste] – Tallinn: Eesti Raamat, 2024 – 576 lk – (Hieronymuse sari); ISBN: 9789916127568 (köites)

Hieronymuse tõlkeprogrammil on kolm eraannetajat (kaks eraisikust annetajat ning Postimehe Fond SA), kelle panus programmi tegevuse toetamiseks on kokku 61 200 eurot aastas.

Lühikokkuvõtte komisjoni tööst koostas Triinu Tamm.

Alajaotuste lõikes taotletud ja taotluste alusel tehtud eraldused 2024. aastal

Alajaotus	Taotletud summa	Osakaal taotletud summast	Eraldatud summa	Osakaal eraldatud summast
Teoste tõlkimine	163 550,00	75,8%	111 575,00	74,2%
Tõlkekogumike koostamine	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Tõlke kommentaaride ja saatesõnade kirjutamine	11 900,00	5,5%	10 400,00	6,9%
Teoste toimetamine	31 344,00	14,5%	24 812,00	16,5%
Raamatute kujundamine	3 540,00	1,6%	3 180,00	2,1%
Illustratsioonid	0,00	0,0%	0,00	0,0%
E-raamatute valmistamine	5 370,00	2,5%	500,00	0,3%
KOKKU	215 704,00		150 467,00	

Avatud Eesti Raamat

Komisjoni koosseis 2021–2025

Mart Orav

Peeter Torop

Margus Vihalem

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	86	344 401
Taotluste alusel tehtud eraldused 2024. aastal	77	285 383
Loometöötasudele lisandunud riigimaksud		32 863

Programmi komisjoni sisuline töö on jätkunud sarnaselt eelmiste aastatega ega ole vajanud olulisi muudatusi. Silmas on peetud võimalikult avarat keelelist ja ajalist mõõdet, võimaluse korral on eelistatud maailma mõtteloo klassikat. Tulemus sõltub muidugi eelkõige tõlkijate ja kirjastuste soovidest ja eelistustest.

Kuigi heade algatuste hulgast on raske eraldi midagi rõhutada, tõstaksin uutest projektidest esile järgmisi teoseid või nende osade tõlkeid: Mircea Eliade, „Igavese taastuleku müüt: arhetüübid ja kordumine“, tõlkija Mirjam Lepikult, Tartu Ülikooli Kirjastus; Ernst Cassirer, „Riigi müüt“, tõlkija Märt Väljataga, EKSA; Immanuel Kant, „Igavesest rahust“, tõlkija Henri Otsing, Ilmamaa; Imre Lakatos, „Teaduslike uurimisprogrammide metodoloogia“, tõlkija Tiiu Hallap, Tartu Ülikooli Kirjastus; Karl Löwith, „Ajaloos tähendus“, tõlkija Märt Väljataga, EKSA; Thomas Malthus, „Essee rahvastiku printsibist“, tõlkija Alari Purju, Ilmamaa; Gustav Špet, kogumik „Valitud töid“, I osa, koostaja Peeter Torop, tõlkija Erle Nõmm, Ilmamaa; Hilda Taba, „Sotsiaalne ja kultuuriline õppimine“, tõlkija Edgar Krull, Ilmamaa; Quincy Wright, „Uurimus sõjast“, I–II köide, tõlkija Hillar Künnapas, Ilmamaa.

Rõõm on kõigi toetust saanud teoste loodetavast ilmumisest lähiaastatel. Sarja edenemine ja tulemuslikkus sõltub eelkõige tõlkijatest ja kirjastustest, keda oleme järjepidevalt palunud kinni pidada tähtaegadest.

Tõlgitavate teoste või nende täiendavate sisuosade tõlgete nimekirja lisandus 2024. aastal 18 uut teost või nende osa:

- **Barfield, Owen.** „Kõneleja tähendus“. Tõlkija Märt Väljataga, EKSA
- **Bergbohm, Karl.** „Jurisprudents ja õigusfilosoofia“. Tõlkija Olavi Jaggo, Postimehe Kirjastus
- **Cassirer, Ernst.** „Riigi müüt“. Tõlkija Märt Väljataga, EKSA
- **Eliade, Mircea.** „Igavese taastuleku müüt: arhetüübid ja kordumine“. Tõlkija Mirjam Lepikult, Tartu Ülikooli Kirjastus
- **Fraenkel, Ernst.** „Topeltriik“. Tõlkija Olavi Jaggo, Eesti Raamat
- **Girard, René.** „Vägivald ja püha“. Tõlkija Mart Kangur, Tallinna Ülikooli Kirjastus
- **Henrich, Dieter.** Esseekogumik „Eneseteadvus ja moodne filosoofia“. Koostaja ja tõlkija Märt Väljataga, EKSA
- **Kant, Immanuel.** „Igavesest rahust“. Tõlkija Henri Otsing, Ilmamaa
- **Lakatos, Imre.** „Teaduslike uurimisprogrammide metodoloogia“. Tõlkija Tiiu Hallap, Tartu Ülikooli Kirjastus
- **Löwith, Karl.** „Ajaloos tähendus“. Tõlkija Märt Väljataga, EKSA
- **Malthus, Thomas.** „Essee rahvastiku printsibist“. Tõlkija Alari Purju, Ilmamaa
- **Olson, Mancur.** „Kollektiivse tegevuse loogika: avalikud kaubad ja rühmade teooria“. Tõlkija Alari Purju, Ilmamaa
- **Rees, Martin.** „Vaid kuus numbrit“. Tõlkija Peeter Einasto, Ilmamaa
- **Santayana, Georg.** „Egotism saksa filosoofias“. Tõlkija Erle Nõmm, Ilmamaa

- Špet, Gustav. Kogumik „Valitud töid“, I osa Koostaja Peeter Torop, tõlkija Erle Nõmm, Ilmamaa
- Taba, Hilda. „Sotsiaalne ja kultuuriline õppimine“. Tõlkija Edgar Krull, Ilmamaa
- Voegelin, Eric. „Uus poliitikateadus“. Tõlkija Märt Väljataga, EKSA
- Wrighti, Quincy. „Uurimus sõjast“, I ja II köide. Tõlkija Hillar Künnapas, Ilmamaa

Lisaks ilmus 2024. aastal kolmandas trükkis Friedrich Nietzsche teose „Sealpool head ja kurja: tulevikufilosoofia eelmäng“ tõlge (tõlkinud Jaanus Sooväli, saatesõna ja kommentaarid Jaanus Sooväli; toimetanud Andres Langemets; Tartu: Ilmamaa, 2024. – 283 lk. – ISBN/ISSN: 9789985779408).

- Barfield, Arthur O. „Nähtumuste päästmine. Kõneleja tähendus“. Tõlkinud Märt Väljataga. Tallinn: EKSA, 2024. – 294 lk. – ISBN 978-9916-768-00-6
- Barrow, John D. „Uued kõiksuse teooriad: ülima seletuse otsingul“. Tõlkinud ja järelsõna Laurits Leedjärv; toimetanud Piret Kuusk. Tartu: Ilmamaa, 2024. – 419 lk. – ISBN 9789985778609
- Bauman, Zygmunt. „Voolav hirm“. Tõlkinud ja saatesõna Reet Hiimäe, toimetanud Asta Niinemets. Tartu: EKM Teaduskirjastus, 2024. – 294 lk. – ISBN 9789916742075
- Collingwood, Robin George. „Ajaloo idee. Autobiograafia“. Tõlkinud Ilmar Anvelt, järlesõna Alvar Loog, toimetanud Leino Pahtma, kreeka- ja ladinakeelsed tsitaadid toimetanud Ivo Volt, prantsuskeelsed tsitaadid toimetanud Andres Raudsepp. Tartu: Ilmamaa, 2024. – 640 lk. – ISBN 978-9985-77-272-0
- Doniger, Wendy. „Mõista antud ämblik: poliitika ja teoloogia müütides“. Tõlkinud Aldo Randmaa, järelsõna Erki Lind, toimetajad Teet Toome, Anu Murakas. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2024. – 310 lk. – ISBN 9789916277430
- Galbraith, John Kenneth. „Külluseühiskond“. Tõlkinud Järvi Kotkas, järelsõna ja kommentaarid Alari Purju. Toimetanud Leino Pahtma. Ladinakeelsed tsitaadid toimetanud Ivo Volt. Tartu: Ilmamaa, 2024. – 360 lk. – ISBN 978-9985-77-789-3
- Galilei, Galileo. „Arutlusi ja matemaatilisi tõestuskäike kahe uue teadusharu vallast, mehaanika ning maapealsete liikumiste alalt“. Tõlkinud Mailis Pöld, järelsõna Piret Kuusk; toimetanud Kalle Hein. Tartu: Ilmamaa, 2024. – 501 lk. – ISBN 9789985778401
- Gautier, Théophile. „Ilust kunstis“. Koostanud ja tõlkinud Madli Kütt ja Katre Talviste, järelsõna Ilmar Vene, toimetanud Leena Tomasberg. Tartu: Ilmamaa, 2024. – 396 lk. – ISBN 9789985776582
- Losski, Nikolai. „Meeleline, intellektuaalne ja müstiline intuitsioon“. Tõlkinud Hillar Künnapas, järelsõna Jaanus Sooväli. Toimetanud Leino Pahtma. Kreekakeelsed tsitaadid toimetanud Ivo Volt. Tartu: Ilmamaa, 2024. – 680 lk. – ISBN 978-9985-77-837-1
- Maeterlinck, Maurice. „Vagurate aare“. Tõlkinud, kommentaarid ja saatesõna Maria Einman. Toimetanud Katre Talviste. Tallinn: EKSA, 2024. – 184 lk. – ISBN 9789916677919
- Nietzsche, Friedrich. „Viis eeskõnet viiele kirjutamata raamatule“. Tõlge ja järelsõna Egle Erik ja Henri Otsing; eritoimetaja ja eessõna Jaanus Sooväli, toimetaja Siiri Ombler. Tartu: Ilmamaa, 2024. – 112 lk. – ISBN 978-9985-77-838-8
- Papadopoulos, Yannis. „Kriisis demokraatia? Poliitika, valitsetus ja poliitikakujundus“. Tõlkinud Erkki Bahovski, toimetanud ja järelsõna Leif Kalev. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus, 2024. – 472 lk. – ISBN 9789985589618
- Rousseau, Jean-Jacques. „Moraalikirjad. Savoia vikaari usutunnistus“. Tõlge, kommentaarid ja järelsõna Joonas Kiik. Toimetanud Märt Väljataga. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2024. – 176 lk. – ISBN 9789916274712
- Santayana, George. „Kolm filosoofilist poeti: Lucretius, Dante ja Goethe“. Tõlkinud Lauri Pilter, järelsõna Ilmar Vene, toimetanud Katre Ligi. – Tartu: Ilmamaa, 2024. – 197 lk. – ISBN 9789985776292
- Võšeslavtsev, Boriss. „Marksismi filosoofiline viletsus“. Tõlkinud Ants Paikre, saatesõna Andrei Kuzitškin, toimetanud Leino Pahtma. – Tartu: Ilmamaa, 2024(2025). – 272 lk. – ISBN 9789985778953
- Wright, Georg Henrik von. „Seletamine ja mõistmine. Põhjuslikkus ja determinism“. Tõlkinud ja järelsõna Tiiu Hallap; toimetanud Piret Kuusk. – Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2024. – 359 lk. – ISBN 9789916275375

AERi programmi seniseid tulemusi ja ilmumisel olevate teoste loodetavat valmimist silmas pidades julgeme arvata, et sarja panus Eesti kultuuri on olnud ja on ka lähitulevikus märkimisväärne. 2024. aasta lõpuks oli AERi sarjas ilmunud u 306 esitrükki (raamatute hulk on suurem, sest siia hulka pole arvestatud uustrükke ega ühe teose ilmumist mitmes köites).

Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali mõttekirjanduse tõlkeauhinna kategoorias nomineeriti 2024. a AERi sarjas ilmunud viis tõlget: Ilmar Anvelt inglise keelest tõlgitud Robin George Collingwoodi „Ajaloode. Autobiograafia“, Madli Küti ja Katre Talviste poolt prantsuse keelest tõlgitud Théophile Gautieri „Ilust kunstis“, Laurits Leedjärve inglise keelest tõlgitud John D. Barrow’ „Uued kõiksuse teooriad. Ülima seletuse otsinguil“, Mailis Põllu itaalia keelest tõlgitud Galileo Galilei „Arutlusi ja matemaatilisi tõestuskäike kahe uue teadusharu vallast, mehaanika ning maapealsete liikumiste alalt“ ja Märt Väljataga inglise keelest tõlgitud Owen Barfieldi „Nähtumuste päästmine. Kõneleja tähendus“.

AERi programm on saanud sellises mahus tegutseda tänu annetustoetustele – 2022. aastal tehti juba kolmas sihtannetus. Aastail 2011–2016 toetas sarja eraisikust annetaja 500 000 euroga. 2016. aastal sõlmiti 650 000 euro suurune sihtannetuse leping Postimees Grupp ASiga. 2021. aastal allkirjastati toetusleping Sihtasutusega Postimehe Fond, lepingu maht on 2021. aasta teisest poolaastast kuni 2026. aasta esimese poolaastani 500 000 eurot. Seega teevad need annetused kokku 1 650 000 eurot.

AERi komisjon soovib, et Kultuurkapitalile tehtavatele annetustele suudetaks lõpuks saavutada maksuvabastus.

2022. aastast suurendas ka Kultuurkapitali nõukogu AERi sarja rahastamist ning varasema 70 000 euro asemel aastast tõsteti rahastust 100 000 euroni aastas. Alates 2024. a II jaotusest tõstis nõukogu AERile eraldatud vahendeid igas jaotuses 42 500 euroni seoses loometöötasudega kaasnevate maksude väljamaksete tegemiseks. Kultuurkapitali seaduse muudatusega (05.04.2024) seonduvalt eraldatakse seniste loometöötöetuste asemel loometöötasu, millega kaasnevad eralduse saajale sotsiaalsed tagatised (ravikindlustus, töötuskindlustus ja maksed pensionisammastesse).

Lühikokkuvõtte komisjoni tööst koostas Mart Orav.

Alajaotuste lõikes taotletud ja taotluste alusel tehtud eraldused 2024. aastal

Alajaotus	Taotletud summa	Osakaal taotletud summast	Eraldatud summa	Osakaal eraldatud summast
Teoste tõlkimine (sh tõlkekogumike koostamine)	221 388,68	64,3%	169 398,68	59,4%
Tõlke kommentaaride ja saatesõna kirjutamine	24 425,34	7,1%	20 307,34	7,1%
Teoste toimetamine	94 345,00	27,4%	91 435,00	32,0%
Tõlkeõiguse soetamine	4 242,00	1,2%	4 242,00	1,5%
E-raamatute ja audioraamatute valmistamine	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Kokku:	344 401,02		285 383,02	

Maakondlike ekspertgruppide tegevus

Ekspertgruppide tegevuse eesmärgiks on säilitada, arendada, elavdada ning toetada igakülselt maakonna kultuuri- ja spordivaldkonda, kultuuripärandi jäädvustamist ning rahvusliku identiteedi hoidmist.

Maakondliku ekspertgrupi koosseisu kinnitab Eesti Kultuurkapitali nõukogu kaheks aastaks.

2024. aastal taotleti maakondlikelt ekspertgruppide toetusi, stipendiume ja preemiaid kokku 8,5 miljoni euro ulatuses ning eraldusi tehti kokku 3,5 miljoni euro ulatuses.

Harjumaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Juta Ross	esimees
Katrin Sassi	aseesimees
Harri Ausmaa	
Mihkel Tikerpalu	
Priit Kiigemägi	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	417	647 287
Taotluste alusel tehtud eraldused	224	196 510
Riigimaksud loometöötasudelt		4 125
Ekspertgrupi algatused	1	50

Kultuurkapitali Harjumaa ekspertgrupp toimetas 2024. aastal eesmärgipäraselt ja konstruktiivselt. Arutelud otsuste tegemisel olid sisukad ja otsused põhjendatud. Toetuste jagamisel lähtuti taotluste sisust, ideest ja projektide korrektsusest. Valdkonnad, millele toetust küsiti, olid väga erinevad. Hea, et ollakse Kultuurkapitali võimalustest rohkem teadlikud.

2024. aastal oli enim fookuses Harjumaa laulu- ja tantsupidu. Ekspertgrupp hindab kõrgelt ülemaakondlikke ühisüritusi ja keskseltse, sest nende töö kultuurimaastikul on väga oluline. Komisjoni töös ei tekkinud kordagi probleeme, erinevaid otsuseid osati argumenteerida ja leiti üksmeel. Kahju on komisjonil sellest, et vaeslaste ossa on jäänud maakonnas tegutsevad kollektiivid, kellele oli võimalik eraldada suhteliselt tagasihoidlikke summasid.

Kultuurkapitali Harjumaa ekspertgrupp tegi möödunud kahe aasta jooksul tööd selle nimel, et saavutada raha jagamise korras seatud eesmärgid. Olulisel kohal oli maakondlike kollektiivide ja ühingu kui maakonna kultuuri oluliste kandjate regulaarne ning võimalikult suures mahus toetamine. Lõpetava ekspertgrupi komisjoni perioodi jäi ka maakonna laulu- ja tantsupidu „Meie vägi“, mida peeti oluliseks toetada kui üht maakonna tähtsündmust. Eesmärkidest võiks sihtkapitali liikmete arvates tulevikus rohkem pöörata tähelepanu kohaliku seltsitegevuse toetamisele, aga siinkohal on kindlasti vastutus ka kohalikel seltsidel, mitte alati ei ole esitatavad taotlused põhjalikult läbi mõeldud ja ekspertgrupi statuudile vastavad.

Komisjon jagas toetusi üsna laiapõhjaliselt, tuginedes eelkõige projekti silmapaistvusele, eristumisele ja teostatavusele, aga peeti oluliseks ka järjepidevust. Otsustamise strateegias oli oluliseks nüansiks soov toetada tugevaid projekte võimalikult suures mahus, et need kindlasti teostuksid. Komisjoni tööperioodi alguses ajakohastati lähenemist sarnaste sündmuste, näiteks kontsertide toetamisel.

Ekspertgrupp tegeleb enda hinnangul rohkem säilitamise ja elavdamise kui arendamise eesmärgi täitmisega. See ei ole süüdistus, vaid pigem on tunne, et toetuse taotlejad on ühed ja samad inimesed, organisatsioonid, asutused. See tagab Harjumaa kultuuri säilimise (vähemalt mõneks ajaks) ja et need toetust küsivad projektid elavad, küll aga oleks ekspertidel hea meel näha uusi ja põnevaid projekte (ja taotlejaid). Kuidas seda tagada? Kas Kultuurkapital peaks (mitte ainult Harjumaal, vaid ka mujal) tegema teavitustööd sihtrühma seas? Ühtlasi tähendab see, et ekspertgrupp peab olema avatud uudsetele projektidele. Loomingulised piirid aina hägustuvad, multidistsiplinaarseid projekte on aina rohkem, neile tuleb anda võimalusi.

Ekspertgrupi fookuses oli Harjumaa laulu- ja tantsupidu. Enamik projekte, mis tegelesid suure peo protsessiga, said ka toetust. Ekspertgrupp on hakanud rohkem mõtlema sellele, et projekt saaks suurema summa oma küsitud taotlusest ehk mitte jagada paljudele projektidele ja vähe. See tähendab paratamatult aga toetuste jagunemise vähematele küsijatele. Neis olukordades tuleb teha raskeid valikuid.

Ekspertgrupp peab oluliseks uute taotlejate projektide toetamist. Mõju on seega valdkonna tegijate rohkus. Arvatakse, et kui rohkem toetada uusi tegijaid, siis tuleb kultuurile ka rohkem pealekasvu. See võib kohati tähendada, et mõni „saritaotleja“, kes on varasemalt toetusi saanud, jääb toetusest ilma. Ilmselt tähendab see rohkemate otsuste kommu- nikeerimist ja tagasisidestamist.

Probleemi näeb ekspertgrupp selles, et paljud projektid on jäänud lahti kirjutamata, esitatud läbimõtle- mata või lihtsalt kopeeritud. Selliste projektide rahastust vaadati eriti hoolikalt üle. Samas tunti heameelt uute kontserdikorraldajate üle, kelle projektid olid läbi mõeldud ja kes leidsid ka uusi toimumiskohti. Raha ei jagatud kõigile, vaid eelistati projekte, mille toetussumma eest on võimalik sündmust kvaliteetselt läbi viia. Endiselt on palju projekte, kus põhiline rahastaja peaks olema KOV.

Ekspertgrupi sõnul on valdkonna tegijatel soov saada Kultuurkapitali toetuste kohta rohkem statistikat, mille põhjal näiteks uurimusi teha.

Möödunud kahe aasta keskel läks Kultuurkapitali töökorralduses üle uuele hindamiskeskonnale, mis oli ekspertide arvates hästi ette valmistatud ja juhendatud ning hindajatel sisseelamisega suuri väljakutseid ei olnud. Uus veebipõhine hindamise lahendus on ekspertgrupi töö oluliselt hõlpsamaks teinud. Komisjoni tööperioodi jooksul olulisi vaidlusi ja tõrkeid ei esinenud.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Helikunst	208 169	98 995	46%
Rahvakultuur	123 466	52 560	25%
Sport	218 644	50 912	24%
Näitekunst	52 064	7 200	3%
Kirjandus	15 394	2 750	1%
Audiovisuaalne kunst	13 638	1 276	1%
Kujutav ja rakenduskunst	15 762	442	0%
Arhitektuur	150	0	0%
KOKKU	647 287	214 135	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Koorijuhtide ja Muusikaõpetajate Harjumaa Ühendus	29 074	13,1%
Harjumaa Spordiliit	11 600	5,2%
Mittetulundusühing Harjumaa Keelpilliorkester	10 729	4,8%
Mittetulundusühing Harjumaa Noorte Puhkpilliorkester	10 000	4,5%
Harjumaa Omavalitsuste Liit	8 000	3,6%
Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit	4 921	2,2%
Rahvatantsu- ja Rahvamuusikajuhtide Harjumaa Ühendus	4 300	1,9%
Korvpalliklubi Viimsi	4 000	1,8%
Saue Kultuuri- ja Huvikeskus	3,000	1.4%
Rae Kultuurikeskus	2,800	1.3%
KOKKU	88 424	39,9%

Hiiumaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023-2025	
Anton Kaljula	esimees
Arno Kuusk	aseesimees
Anu Tammearu	
Kadri Kuusk	
Kati Kukkk	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	274	303 514
Taotluste alusel tehtud eraldused	262	125895
Riigimaksud loometöötasudelt		
Ekspertgrupi algatused	15	15 500

Hiiumaal on aastate jooksul kujunenud välja järjepidevad kultuuri- ja spordisündmused, mis hoiavad koos kohaliku kogukonda. Nende traditsioonide toetamine on ülioluline omakultuuri säilitamise ja arengu seisukohalt. Kultuurkapitali toetus ei ole maakonnale pelgalt rahaline abi, vaid ka oluline moraalne tugi, mis omakorda soodustab lisarahastuste, sponsorluse, omaosaluse ja vabatahtlike töö kaasamist

Hiiumaa meretagune asend toob kohalikele elanikele väljaspool saart toimuvatel sündmustel osalemisel kaasa lisakulutusi nii rahalises, ajalises kui ka moraalses mõttes. Seetõttu on Hiiumaa kollektiivide ja sportlaste toetamine neis projektides samuti väga oluline. Hiiumaal väärivad erilist tähelepanu sügis-talvised ehk nn hooaega pikendavad sündmused. Tänu nendele pikeneb ürituste toimumisaeg saarel ning suureneb üritustel osalejate arv.

2024. aastal olid ekspertgrupi töös prioriteediks lastele ja noortele suunatud projektid. Noorte võimalus end spordis või kultuurivaldkonnas proovile panna ja esineda on ekspertgrupi jaoks alati oluline olnud.

Hiiumaa ekspertgrupi poolt püstitatud eesmärgid said täidetud, olulisi muudatusi põhimõtetes ei tehtud ning töö kulges probleemideta.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	105 796	54 335	43%
Sport	123 808	48 190	38%
Helikunst	55 351	17 300	14%
Kujutav ja rakenduskunst	8 770	3 270	3%
Kirjandus	2 990	1 250	1%
Audiovisuaalne kunst	1 800	1 050	1%
Näitekunst	5 000	500	0%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	303 514	125 895	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Hiiumaa Spordikool	6 450	5,1%
MTÜ Hiiumaa Ratsaspordikeskus	6 050	4,7%
MTÜ TANTSUMAJAKAS	4 750	3,7%
Hiiumaa ralliklubi	3 400	2,7%
Sihtasutus Hiiumaa Muuseumid	3 350	2,6%
MTÜ Hiiumaa Poistekoor	3 300	2,6%
Hiiumaa Pillisõprade Selts	3 000	2,4%
MTÜ Hiiu Folk	3 000	2,4%
MTÜ Hiiumaa Jalgpall	2,630	2.1%
TuleRoni Ronimisklubi	2,500	2.0%
KOKKU	38 430	30,1%

Ida-Virumaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023-2025

Gerli Kokk	esimees
Vladimir Võssotski	aseesimees
Tiia Linnard	
Aime Luuk	
Anton Pratkunas	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	501	600 138
Taotluste alusel tehtud eraldused	343	244 955
Riigimaksud loometöötasudelt		
Ekspertgrupi algatused	17	20 050

Ekspertgrupp on 2024. aastal varasemaga võrreldes suurema summaga toetanud algatusi ja üritusi, mille mõju ulatub üle maakonna ning mis toovad Ida-Virumaale publikut ka väljastpoolt. Toetust on saanud rahvusvaheline Jõhvi kergejõustikuõhtu, Narva ooperipäevad, muusika- ja linnafestival Station Narva ning „viiepäevane eskapistlik kunstiretriit“ „Hungerburg 2024“ Narva-Jõesuus. Samuti on rahastatud nii väiksemaid traditsioonilisi kontserdisarju kui ka uusi ja ühekordseid kunstialgatusi.

Ekspertgrupp hoiab rahastamisel tasakaalu erinevate valdkondade ja maakonna piirkondade vahel, et soodustada tegevusi ja arengut nii kunstis, rahvakultuuris, kirjanduses kui ka spordis. Samas oleks võinud senisest enam esile kerkida uusi ülemaakondlikke põnevaid algatusi.

Maakonda kõige enam mõjutanud sündmusi tõsteti eraldi esile aastapreemiatega. Nendeks olid „Viru laul 24“, kunstiretriit „Hungerburg“, Virumaa tantsu- ja laulupidu, Tuhamägede tantsupidu, Narva ooperipäevade suurim originaalproduktioon „Raasulapsuke“ ning koolinoorte rokkooper „Kohtla-Järve“. Lisaks kultuuriinimestele ning -üritustele tõsteti esile häid tulemusi saanud ning sellega noori innustanud sportlasi nagu Eneli Jefimova ja Mihhail Kuštein.

Ekspertgrupp toob ühe probleemina maakonnas esile, et Ida-Virumaal võiks taotlejate ring olla laiem. Viimastel aastatel on taotluste sisu paranenud, kuid endiselt leidub taotlusi, mis pole selgelt sõnastatud ning mille tegevused ei ole piisavalt lahti kirjutatud.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Sport	195 609	109 770	41%
Helikunst	150 585	59 985	23%
Rahvakultuur	112 358	42 780	16%
Näitekunst	88 118	35 700	13%
Kujutav ja rakenduskunst	39 439	11 530	4%
Kirjandus	12 730	4 440	2%
Audiovisuaalne kunst	1 300	800	0%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	600 138	265 005	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Sihtasutus Vaba Lava	13 700	5,2%
Mittetulundusühing ContempArt	9 200	3,5%
MTÜ Rajamuusika	9 000	3,4%
Kohtla-Järve Gümnaasium	8 150	3,1%
Kohtla-Järve spordiselts Kalev	6 900	2,6%
Äkke suusaklubi	6 600	2,5%
Ida-Virumaa Spordiliit	5 500	2,1%
Narva Linna Sümfooniaorkester	5 200	2,0%
OÜ Põhjaranniku Kirjastus	5 100	1,9%
Makarov, Aleksandr	5 000	1,9%
KOKKU	74 350	28,0%

Jõgevamaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Tiit Lääne esimees

Pille Tutt aseesimees

Hele Kull

Annika Oras

Maris Paas

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	392	403 833
Taotluste alusel tehtud eraldused	386	163 422
Riigimaksud loometöötasudelt		
Ekspertgrupi algatused	36	30 900

Jõgevamaa ekspertgrupp pidas eriti oluliseks maakonnale tähtsate ja märgiliste sündmuste korraldamise toetamist. Samuti peeti vajalikuks toetada ka väiksemaid ettevõtmisi, et anda kultuuri- ja sporditegijatele usku ja innustust.

Ekspertgrupp tõdeb, et kohati jääb mulje, justkui oleks Kultuurkapitalist saanud ainus kultuuri lisarahastaja. Kuigi Kultuurkapital annab kultuurile võimaluse püsida, tekitab see samas tunde, et selline olukord ei ole ühiskonnas päris tasakaalus.

2024. aastal keskendus ekspertgrupp toetuste jagamisel Jõgevamaa inimeste poolt korraldatud maakondlikele ja üleriigilistele sündmustele, samuti rahvakultuuri edendavatele üritustele. Oluline oli, et sündmustest saaksid osa maakonna elanikud ning et need aitaksid Jõgevamaa kultuuri või spordimärki viia kaugemale, samal ajal säilitades rahvakultuuri ja sporditraditsioone. Toetust said ka uued algatused, millel on potentsiaali kujuneda traditsiooniks või luua uusi väärtusi. Suuremat tähelepanu pöörduti seekord ka loovinimeste toetamisele.

Ekspertgrupi hinnangul on maakonnale olulised ja kestmajäämist toetavad sellised suured rahvapeod nagu laulu- ja tantsupeod. Suurimat mõju avaldavad üleriigilised MTÜ Tähetund poolt korraldatavad Betti Alverile pühendatud sündmused: luulepäevad „Tuulelapsed“ ja „Tähetund“ ning Ranna noorte näitlejate koolituslaager ja Alo Mattiiseni muusikapäevad.

Komisjon arvab, et praeguse rahastamissumma juures toimib süsteem siiski eelkõige regionaalsel tasandil kultuuri säilitamise nimel.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	221 898	125 062	64%
Sport	102 133	45 350	23%
Helikunst	51 188	18 535	10%
Kujutav ja rakenduskunst	16 585	4 050	2%
Kirjandus	5 980	1 200	1%
Näitekunst	6 050	125	0%
Arhitektuur	0	0	0%
Audiovisuaalne kunst	0	0	0%
KOKKU	403 833	194 322	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Põltsamaa Kultuurikeskus	14 370	7,4%
Jõgevamaa Spordiliit Kalju	11 590	6,0%
Mittetulundusühing Tähetund	8 940	4,6%
Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum	7 520	3,9%
Sadala Külade Selts	7 100	3,6%
Folklooriselts Jõgevahe pere	6 190	3,2%
Jõgeva Raamatukogu	5 955	3,1%
Mustvee Kultuurikeskus	4 850	2,5%
MTÜ Jõgevamaa Kultuurikoda	4 325	2,2%
Avinurme Kultuurikeskus	3 960	2,0%
KOKKU	74 800	38,4%

Järvamaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Kaarel Aluoja	esimees
Eva Linno	aseesimees
Margaret Tilk	
Marge Merisalu	
Jaak Tammik	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	347	378 219
Taotluste alusel tehtud eraldused	265	180 595
Riigimaksud loometöötasudelt		902
Ekspertgrupi algatused	8	12 500

Toetuste andmisel eelistab Järvamaa ekspertgrupp projekte, mille teostajad tegutsevad Järvamaa kultuuriruumis. Ekspertgrupi hinnangul jagati 2024. aastal toetusi eesmärgipäraselt – toetust said mitmekesised kultuuri- ja spordiüritused ning tegevused eri piirkondades üle kogu maakonna.

Lisaks sündmuste ning kultuuri- ja sporditegijate toetamisele rahastati ka kultuuripärandi jäädvustamise ja rahvusliku identiteedi hoidmisega seotud taotlusi, näiteks rahvariiete valmistamist ja kodulooliste trükiste väljaandmist. Oluliseks peeti järjepidevuse hoidmist – rahastati sündmusi ja ettevõtmisi, mis on aastate jooksul silma paistnud ning saanud maakonna kultuuri- ja spordielu lahutamatuks osaks. Eelkõige pöörati tähelepanu maakonnale olulistele suursündmustele nagu Järvamaa laulu- ja tantsupidu, Järvamaa suve- ja talimängud, Paide-Türi rahvajooks ning triatlonid. Samuti toetati neid üritusi, mille kaudu tuntakse ja seostatakse Järvamaad laiemalt – näiteks Kalju Lepiku luulevõistlus, Albu kultuurisüvi ja Helmi Tohvelmanni preemia väljaandmine. Ekspertgrupp on jätkuvalt oluliseks pidanud koduloo uurimist ja jäädvustamist – järjepidevalt on toetatud kodulooliste trükiste väljaandmist, õpilaste kodu-uurimuslikku konkurssi ning muid ajaloolaseid tegevusi ja üritusi. Samuti jätkati Järvamaa andekate noorte toetamist rahvusvahelistel ja üleriigilistel võistlustel ning konkurssidel osalemisel. Traditsiooniliselt on ekspertgrupp olnud ka ise algatajaks paikkonna kultuuri- ja sporditegelaste tunnustamisel, rõhutamaks nende tähtsust Järvamaa kultuuri- ja spordielus. Peale selle pöörati rohkem tähelepanu uutele algatustele, mis olid sisuliselt hästi läbi mõeldud ning milles ilmnes värskus, elujõulisus ja potentsiaal kujuneda tulevikus püsiväärtuseks.

Viimastel aastatel on märgatavalt kasvanud loometöötoetuste, stipendiumite ja tegevustoetuste osakaal. Samuti on saagenenud ettepanekud juubelitoetuste andmiseks. Üha aktiivsemalt on toetusi küsinud raamatukogud, eelkõige kultuuripärandi tutvustamiseks ja kohtumiste korraldamiseks kirjanikega. Üheks uueks suundumuseks viimastel aastatel on kirikukontsertide arvu suurenemine, kus rahastustaotlusi esitavad kogudused või muusikakollektiivid. Selle põhjuseks võib olla asjaolu, et nii solistidel kui kollektiividel on kirikukontsertide näol kindel võimalus esinemiseks.

Murekohaks on ekspertgrupi hinnangul see, et järjest sagedamini küsitakse summasid, mis küündivad kuni 4500 euron. See viitab sageli taotlejate vähesele teadlikkusele maakondliku ekspertgrupi reaalsest võimalusest.

Otsuste tegemist muutsid keerukamaks ka arvukad spordistipendiumite taotlused ning projektid, mille esitajad tegutsevad väljaspool Järvamaad, kuid soovivad viia läbi üritusi või võistlusi Järva maakonnas. Mitmel juhul jäi taotluses välja toomata, kas ja kuidas on kaasatud Järvamaa inimesed, mis omakorda raskendas taotluse sisulist hindamist.

Järvamaa ekspertgrupi koostöö kulges sujuvalt ja meeldivas õhkkonnas. Väga positiivsena tuleb välja tuua ekspertide töökeskkonna arendamine – see on muutnud taotluste läbivaatamise protsessi märksa mugavamaks ja kiiremaks.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Sport	184 302	99 870	51%
Rahvakultuur	131 653	68 455	35%
Helikunst	41 450	14 500	7%
Kujutav ja rakenduskunst	6 370	6 872	4%
Näitekunst	13 943	4 300	2%
Kirjandus	500	0	0%
Arhitektuur	0	0	0%
Audiovisuaalne kunst	0	0	0%
KOKKU	378 219	193 997	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Järvamaa Spordiliit	10 600	5,5%
Türi Kultuurikeskus	9 500	4,9%
Ambla Spordiklubi	9 050	4,7%
Orienteerumisklubi JOKA	8 780	4,5%
Paide Muusika- ja Teatrimaja	7 755	4,0%
Mittetulundusühing Türi Vibukool	7 550	3,9%
MTÜ Triatlioniakadeemia	5 800	3,0%
Korvpalliklubi SEITSE	4 700	2,4%
Järvamaa Muuseumi Sõprade Selts	4 300	2,2%
Sihtasutus Järvamaa	4 166	2,1%
KOKKU	72 201	37,2%

Lääne-Virumaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023-2025

Ivo Leek	esimees
Kristi Onkel	aseesimees
Eva Linda Roost	
Kadri Toomingas	
Ahto Lembit Lehtmets	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	516	565 251
Taotluste alusel tehtud eraldused	392	208 255
Riigimaksud loometöötasudelt		
Ekspertgrupi algatused	8	13 500

Lääne-Virumaa ekspertgrupp toetas mitmekesiseid ja sisukaid sündmusi üle maakonna. Juba tuntud taotlejatele lisandus uusi tegijaid ning uusi algatusi, mis rikastavad maakonna kultuuri- ja spordielu. Ekspertgrupp sooviks toetada veelgi rohkem sündmusi ja algatusi, kuid olemasolevad vahendid ei võimalda kõiki häid ideid toetada.

Ekspertgrupi üldine strateegia oli tagada, et toetusi jagataks kõigis valdkondades. Ekspertgrupp eelistas taotlusi, mis olid suunatud noortele. Samuti jälgiti, et toetusest kasusaajate hulk oleks võimalikult suur ja projektid oleksid jätkusuutlikud. Komisjon püüdis võimalikult suure summaga või täies mahus toetada eriilmelisi ja ainulaadsemaid projekte, nagu näiteks orelikolmapäevad, Hariduse- ja Kultuuriseltsi Kaur korraldatavad vanaaja päevad ja balletigala.

Maakonnale on suuremat meediakajastust toonud LGBT+ filmifestival Festheart, mis tõi kohale filmisõpru üle kogu Eesti. Üks suuremaid omanäolise muusikanišiga projekte oli Funkfest.

Lääne-Virumaa ekspertide arvates on uus e-keskkond ennast õigustanud ja teinud ekspertgrupi töö tegemise lihtsamaks.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Sport	280 687	117 634	53%
Rahvakultuur	165 443	68 615	31%
Helikunst	91 969	27 686	12%
Kujutav ja rakenduskunst	6 088	2 580	1%
Näitekunst	3 950	2 500	1%
Audiovisuaalne kunst	3 295	1 950	1%
Kirjandus	13 818	790	0%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	565 251	221 755	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Mittetulundusühing Caaro SK	8 850	3,8%
Rakvere Kergejõustikuklubi Vike	8 550	3,7%
Rakvere Muusikakool	6 930	3,0%
Mittetulundusühing LTK VIRU-NIGULA	6 750	2,9%
Mittetulundusühing FOOTBALL CLUB RAKVERE UNITED	6 200	2,7%
MTÜ RAKVERE JK TARVAS	5 890	2,5%
RAKVERE VÕRKPALLIKLUBI	5 400	2,3%
Huviklubi Nelson	4 300	1,9%
Viru-Nigula valla kultuurikeskus	4 276	1,8%
Hariduse-ja Kultuuriselts Kaur	4 250	1,8%
KOKKU	61 396	26,5%

Läänemaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025	
Varje Paaliste	esimees
Jaanus Kõuts	aseesimees
Tiiu Tulvik	
Malle Õiglas	
Eveli Hansi	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	287	418 576
Taotluste alusel tehtud eraldused	213	196 048
Riigimaksud loometöötasudelt		
Ekspertgrupi algatused	14	19 900

Kõige olulisemaks pidas ekspertgrupp, et maakonnas jätkuaks kultuuri- ja sporditraditsioonid. Rõõmu valmistasid ka uued algatused, mis rikastavad maakonna kultuuripilti, ning et tuntud korraldajate kõrvale on tulnud uusi tegijaid. Ekspertide arvates on keeruline arvestada kõigi huvigruppide vajadusi ja tagada rahastus, mis rahuldaks kõiki valdkondi ühtlaselt. Komisjoni üldine strateegia oli, et toetust saaksid noored ja lapsed, et toetusi jaguks maakonna erinevatesse paikadesse, samuti toetati maakonna äärealade projekte ja kogukondlikke algatusi.

Kuna 2025 on laulu- ja tantsupeo aasta, siis anti toetust tantsurühmadele Läänemaa rahvariie-
te valmistamiseks ja uuendamiseks. Ekspertide arvates on rahvariie-
te kaudu Läänemaa eripära kindlasti suurel peol esindatud.

Läänemaa ekspertgrupile esitatakse väga palju projektitaotlusi, mis on seotud festivalide ja kontsertide korraldamisega. Selliste projektide korraldamiseks on komisjoni arvates Läänemaal head tingimused, kuid projektide maksumused on suured ja rahastada tuleb ka kohalikke tegijaid ja sündmusi. Ekspertidele tundub, et Eestis on puudu suurematele projektidele mõeldud toetuste küsimise võimalusest. Ekspertgrupp tõdeb, et kahjuks ei esitatud 2024. aastal ühtegi taotlust arhitektuuri valdkonnast, seevastu oli palju taotlusi spordivaldkonnast ja helikunstist.

Koosolekutel saavutati alati konsensus, ehkki ekspertide seisukohad ja arvamused ei olnud alati ühesugused. Ekspertide hinnangul on uus e-keskkond toimiv ja kasutajasõbralik ning eksperdid on sellega väga rahul.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	143 411	101 923	47%
Sport	154 471	53 999	25%
Helikunst	54 702	23 008	11%
Kirjandus	22 347	15 548	7%
Kujutav ja rakenduskunst	18 929	13 330	6%
Näitekunst	23 476	7 100	3%
Arhitektuur	0	800	0%
Audiovisuaalne kunst	1 240	240	0%
KOKKU	418 576	215 948	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Haapsalu Kultuurikeskus	15 004	6,7%
Lääne-Nigula Vallavalitsus	12 252	5,5%
Lääne Maakonna Spordiliit Läänela	9 941	4,4%
Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid	9 330	4,2%
Mittetulundusühing Läki tantsule!	7 135	3,2%
Lääne Maakonna Keskraamatukogu	6 228	2,8%
Rahvatantsurühm Tõrvik	5 908	2,6%
Haapsalu Linnavalitsus	5 700	2,5%
Ühendus Haeska külaselts	5 036	2,2%
Cyrillus Kreegi nimeline Haapsalu Muusikakool	5 000	2,2%
KOKKU	81 534	36,3%

Põlvamaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Marko Avikson	esimees
Karin Kask	aseesimees
Enna Prükk	
Kerli Koor	
Tiiu Rüütle	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	319	443 770
Taotluste alusel tehtud eraldused	290	216 485
Riigimaksud loometöötasudelt		135
Ekspertgrupi algatused	13	16 600

Ekspertgrupi hinnangul rikastab kõrgkultuuri toomine maakonda oluliselt kohaliku kogukonna kultuurielu – hea näide sellest on Põlva Kultuuri- ja Huvikeskuse mitmekesised projektid. Väga tähtis on ka kohalike sädeinimeste toetamine, olgu nendeks kollektiivide juhid, kogukonna eestvedajad või treenerid.

2024. aastal esitati Põlvamaa ekspertgrupile rohkelt sisukaid taotlusi, sealhulgas mitmetelt uutelt taotlejatelt. See tagas tugeva konkurentsi ja tõi taotlusvoorudesse värskust. Eesmärkide saavutamisele aitas kaasa projektide valikurohkus ja valdkondlik mitmekesisus. Taotlusi oli palju ning kõiki ei olnud komisjoni piiratud vahendite tõttu võimalik rahaliselt toetada. Sageli tuli eraldada taotletud summast märgatavalt väiksem toetus, mis omakorda raskendas taotlejate jaoks püstitatud eesmärkide elluviimist. Mõned projektid seisis silmitsi ka ootamatute raskustega, mis mõjutasid nii nende ajakava kui ka ressurside kasutust.

Toetuste jagamisel lähtus ekspertgrupp eelkõige konkreetse taotlusvooru hetkeseisust, esitatud projektide sisust ning olemasoleva eelarve mahust. Suuremat toetust said kollektiivid ja eraisikud, kes on Põlvamaad esindanud väljaspool maakonda või rahvusvahelisel tasandil.

Kõige suuremat mõju piirkonnale avaldasid Põlvamaal toimuvad suurüritused, näiteks balletietendus Põlvas, ning juba traditsiooniks kujunenud sündmused. Oluliseks peeti ka kultuuri- ja spordikollektiivide toetamist, sealhulgas esindusmeeskondi nagu Serviti, kes esindavad maakonda nii Eestis kui ka Eestit rahvusvahelisel tasandil.

Komisjoni hinnangul elavdasid kohalikku kultuurielu, toetasid piirkonna ettevõtlust ja tõstsid Põlvamaa tuntust eelkõige ekspertgrupi poolt toetatud 2024. aasta vabaõhuetendused. Sisukaid kultuurielamusi pakkusid mitmel pool maakonnas suveteatrid: „Rongirüüv“ Karilatsi Vabaõhumuuseumis, muusikalised lavastused „Eesti päästmine“ ja „Turg“ Lutsu Teatri külaplatsil, „Leevaku kullakaevur“ Leevaku külakeskuse juures ning „Ivan Narodny – mees, kes luiskas tõde“ Leevi vabaõhulaval.

2024. aastal tegi Põlvamaa ekspertgrupp olulise muudatuse aastapreemiate osas – muudeti nii preemiate arvu kui ka nende rahalist väärtust. Kui varasematel aastatel anti välja kaks elutööpreemiat, siis 2024. aastal otsustati anda üks, kuid suuremas summas.

Ekspertgrupi head tööd iseloomustab järjepidevus, hea koostöö ja operatiivsus. Positiivsena toodi esile e-kulka keskkonna head toimimist, mis on ekspertide töö, taotluste haldamise ja tulemuste kinnitamise protsessi teinud ladusamaks.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	205 588	100 731	47%
Sport	111 172	57 469	27%
Näitekunst	62 055	29 350	14%
Helikunst	40 471	20 685	10%
Kirjandus	9 774	4 150	2%
Kujutav ja rakenduskunst	6 011	2 800	1%
Audiovisuaalne kunst	8 699	1 300	1%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	443 770	216 485	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Lutsu Teatri Selts	12 500	6,0%
Põlva Maakonna Spordiliit	9 500	4,6%
Põlvamaa Omavalitsuste Liit	9 400	4,5%
Mittetulundusühing Kabukad	9 000	4,3%
Põlva Käsipalliklubi	8 900	4,3%
mittetulundusühing Meie Stuudio	8 700	4,2%
Räpina Valla Kultuurikeskus	6 800	3,3%
Põlvamaa Puhkpillimuusika Selts	6 600	3,2%
Põlva Kultuuri- ja Huvikeskus	6 250	3,0%
Mittetulundusühing Spordiklubi Traps	5 375	2,6%
KOKKU	83 025	40%

Pärnumaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023-2025

Marika Pärk esimees

Toomas Rapp aseesimees

Piret Bergmann

Alli Põrk

Lili Välimäe

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	631	854 077
Taotluste alusel tehtud eraldused	395	312 980
Riigimaksud loometöötasudelt		1 031
Ekspertgrupi algatused	10	16 800

Pärnumaa ekspertgrupp toetas mitmekesiseid sündmusi üle kogu Pärnumaa. Tuntud korraldajate kõrval on tulnud ka uusi tegijaid, pakkudes uusi ja värskeid ideid ja sündmusi. Ekspertgrupp sooviks toetada veelgi rohkemate sündmuste korraldamist, kuid selleks ei jätku piisavalt vahendeid. Mõne suurema sündmuse puhul tahaks eksperdid anda kindlustunde juba varem, et tagada projektide stabiilsus, kuid praegu jagunevad vahendid peamiselt jooksva perioodi sündmustele.

Ekspertgrupi üldine strateegia on olnud tagada, et toetusi jaguks igasse maakonna piirkonda. Kogukondlikud algatused on komisjoni arvates alati väga teretulnud. Samas tõdeb ekspertgrupp, et Pärnumaal on kirjanduse ja näitekunsti osakaal olnud üsna väike, mistõttu oodatakse neis valdkondades juurde kindlasti uusi algatusi. Peeti väga oluliseks toetada ka selliseid sündmusi, mis ulatuvad maakonna piiridest kaugemale ja toovad Pärnumaale külalisi üle Eesti. Heaks näiteks on Pärnu Kirjandusfestival, Valgusfestival, Uue Kunsti Muuseumi ja Pärnu Muuseumi näitused ning vabakutseliste kunstnike projektid, samuti Pärnu Linnaorkestri tegevus. Tähtis roll on ka Pärnumaa esindamisel spordi- ja kultuurivaldkonnas väljaspool maakonda, sealhulgas rahvusvahelisel tasandil. Erilist tähelepanu pöörati lastele ja noortele suunatud kultuuri- ja spordiprojektide toetamisele.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	292 124	105 003	34%
Sport	251 900	91 234	29%
Helikunst	178 726	57 305	18%
Kujutav ja rakenduskunst	82 899	39 413	13%
Kirjandus	20 529	12 355	4%
Näitekunst	18 178	4 250	1%
Audiovisuaalne kunst	9 721	3 420	1%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	854 077	312 980	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Sihtasutus Pärnu Muuseum	13 068	4,2%
Pärnu Linnaorkester	10 900	3,5%
Pärnumaa Spordiliit	7 945	2,5%
Pärnu Sõudeklubi	7 825	2,5%
Sihtasutus Endla Teater	7 570	2,4%
Mittetulundusühing Pihlakse	7 200	2,3%
Pärnumaa Rahvakultuuri Keskseks	6 500	2,1%
Pärnumaa Omavalitsuste Liit	5 500	1,8%
Sihtasutus Uue Kunsti Muuseum	4 859	1,6%
Mittetulundusühing Pärnu Motoclub	4 775	1,5%
KOKKU	76 142	24,3%

Raplamaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Rita Triinu Peussa	esimees
Merle Voolaid	aseesimees
Anabell Kinkar	
Merle Liblik	
Rein Pajunurm	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi 2024. aastal	253	375 455
Taotluste alusel tehtud eraldused	193	171 398
Riigimaksud loometöötasudelt		1 758
Ekspertgrupi algatused	11	12 000

2024. aastal tegutses Raplamaa ekspertgrupp eesmärgipäraselt, toetades maakondlikke, regionaalseid, üleriigilisi ja rahvusvahelisi kultuuri- ja spordisündmusi. Oluline oli tagada, et toetust saaksid Raplamaad esindavad kollektiivid ja üksikisikud, kes osalevad konkurssidel, festivalidel, võistlustel ning enesetäiendamiskursustel. Tähtsaks peeti ka erinevate piirkondade kultuuri- ja koduloolise pärandi jäädvustamist tekstikogumikena.

Eraldati spordistipendiume, juubelitoetusi ja loometöötasusid. Valdkondade kaupa jaotati toetused proportsionaalselt taotluste mahuga ning järgiti võrdse kohtlemise põhimõtet. Rahastus jagunes üldjoontes järgmiselt: 33% rahvakultuurile, 33% spordile ja 33% muudele valdkondadele (kirjandus, helikunst, audiovisuaalne kunst, arhitektuur, kujutav kunst, näitekunst).

Ekspertgrupp pidas oluliseks toetada maakondlikke organisatsioone. Suurimateks toetusesaajateks olid Rapla Maakonna Spordiliit ja Raplamaa Omavalitsuste Liit, kellele järgnesid mitmed aktiivsed mittetulundusühingud ja kultuurikandjad. Toetuse määramisel arvestati taotlejate staatust (MTÜ, omavalitsuse allasutus vms), nende tegevusvõimekust ja rahastamist muudest allikatest.

Toetatud projektidest oli suurim mõju just traditsiooniliste maakondlike sündmuste jätkumisel, mis toovad kokku kogukondi ja soodustavad kultuuri kaudu inimestevahelist dialoogi. Toetati näiteks XVIII Juuru Orelisuve, XXXII Rapla Kirikumuusika Festivali, XXVIII Kohila Konsumi Rahvajooksu, XXIV Kohila Sümpoosionit, XIX Märjamaa Folki, Vigala laste XXII folkloorilaagrit ja VI Naiste Ööde Filmifestivali. Samuti rahastati vabaõhumuusikali „Helisev muusika“, liikumissarju, kontsertreise ja laululaagreid, mis toetasid noorte muusika- ja spordiharrastust. Hindamisel võeti arvesse kaasatust, osalejate arvu ja tegevuste tuntust nii kohalikul kui ka laiemal tasandil.

Ekspertide hinnangul on maakondlike ressursside piiratuses keeruline leida tasakaalu sündmuste, tegevustoetuste ja tunnustamiste vahel. Arutelusid tekitas uus kord, kus hinnapakumuste lisamine ei ole enam kohustuslik – ühelt poolt see lihtsustab tööprotsessi, kuid teiselt poolt raskendab eelarve usaldusväärsuse hindamist. Sageli puuduvad selged viited hinna kujunemisele, mis tekitab küsimusi eelarvete realistlikkuses.

Raplamaa ekspertgrupp leiab, et maakonna projekte ja tegijaid tuleb jätkuvalt eelistada ning nende tegevust järjepidevalt toetada. Pikaajaline koostöö partneritega, eriti Raplamaa Omavalitsuste Liiduga, on olnud tõhus ja kultuuri ühendav – selline lähenemine tagab jätkusuutlikkuse kogu maakonna kultuurielus.

Ekspertgrupi liikmed hindasid positiivselt e-kulka uuendusi – uus süsteem on teinud töö loogiliseks, lihtsamaks ja meeldivamaks. Projektide esitamine ja hindamine on muutunud sujuvamaks, bürokraatia on vähenenud.

Ekspertide koostöö oli analüütiline, sõbralik ja professionaalne. Probleeme esines mõningate taotlejatega, kes ei esitanud korrektseid taotlusi või jätsid tähtjaks aruanded esitamata. Vaja on korraldada infopäev projektikirjutajate nõustamiseks.

Murekohana toodi välja, et Raplamaa ekspertgrupi eelarve on jätkuvalt väikseim Mandri-Eestis. Ekspertidel tekkis küsimus, et kas peame leppima Raplamaal väiksema toetusmahuga, kuna asume Tallinnale kultuuriliselt lähedal?

Kultuurkapital on toetanud kultuuri ja sporti juba 100 aastat ning toetab ka täna – see on jätkusuutlikkuse ja arengu kestmiseks oluline.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	125 639	58 572	34%
Sport	131 447	58 124	34%
Helikunst	59 213	25 322	15%
Kujutav ja rakenduskunst	27 064	9 217	5%
Näitekunst	15 741	8 250	5%
Audiovisuaalne kunst	6 884	7 131	4%
Kirjandus	9 467	4 782	3%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	375 457	171 398	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Rapla Maakonna Spordiliit	13 148	7,7%
Raplamaa Omavalitsuste Liit	10 058	5,9%
Mittetulundusühing Raplamaa Jalgpallikool	6 600	3,9%
Kohila Motospordi Klubi	6 300	3,7%
Mittetulundusühing Rapla Kirikumuusika Festival	5 550	3,2%
Rapla Haridusselts	4 350	2,5%
Märjamaa Valla Rahvamaja	4 200	2,5%
Kapa Events MTÜ	4 000	2,3%
Eesti Keraamikute Liit	3 750	2,2%
Kaiu Laskurklubi	3 740	2,2%
KOKKU	61 696	36,0%

Saaremaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023-2025	
Piret Rauk	esimees
Anne Kann	aseesimees
Kalev Kütt	
Eena Mark	
Aare Martinson	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	405	531 950
Taotluste alusel tehtud eraldused	315	230 511
Riigimaksud loometöötasudelt		913
Ekspertgrupi algatused	17	17 800

Saaremaa ekspertgrupi hinnangul täideti 2024. aastal püstitatud eesmärgid hästi. Eriti oluliseks peavad eksperdid valdkondadevahelise tasakaalu hoidmist, et toetusvahendid jaotatakse mitmekesiselt ning sihipäraselt nii, et kokku saaks üks tervik. Väljakutseks oli asukohast tingitud suur transpordikulu nii loovisikute ja kollektiivide saarele toomiseks kui ka kohalike tegijate mandrile liikumiseks.

Üldstrateegiana peeti oluliseks toetada kultuurilise mitmekesisuse säilimist ning maakonna nähtavust. Võrreldes varasemate aastatega tõusis fookusesse preemiate määramine – 2024. aastal olid need suuremad kui varem. Toetuste jaotamisel järgitakse jätkuvalt läbipaistvust ja proportsionaalsust.

Olulise panuse maakonna kultuuriellu andis Vanemuise teatri lavastuste jõudmine saarele (projekt „Kultuurilaine üle mere“). Samuti on suur mõju ka edaspidi jätkuvatel sündmustel: Kolme Päeva Jooks, Muhu festival Juu Jääh, Mustjala festival jt.

Ekspertide töös ette tulnud erimeelsused ja arvamuste erinevused lahendati koostöös – kõik otsused sündisid arutelude tulemusel. Ekspertgrupi koostöö toimus ladusalt ja üksmeelselt.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Sport	218 321	97 050	39%
Helikunst	108 090	68 328	27%
Rahvakultuur	124 171	54 210	22%
Kujutav ja rakenduskunst	40 589	15 616	6%
Näitekunst	14 452	7 750	3%
Kirjandus	22 127	5 370	2%
Arhitektuur	1 000	500	0%
Audiovisuaalne kunst	3 200	400	0%
KOKKU	531 950	249 224	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Saaremaa Kultuur	17 030	6,7%
mittetulundusühing Eesti Saarte Kultuuriühendus	11 500	4,5%
Saaremaa Spordiliit	10 800	4,3%
Kuressaare Kultuurivara	9 100	3,6%
MTÜ Saaremaa Sailing Academy	7 000	2,8%
Sihtasutus Teater Vanemuine	7 000	2,8%
Mittetulundusühing Saaremaa Kolme Päeva Jooks	5 600	2,2%
Mittetulundusühing Orissaare Sport	5 200	2,1%
Mittetulundusühing Saare KEK muuseum	5 200	2,1%
Mittetulundusühing Saaremaa Rahvakultuuriselts	4 350	1,7%
KOKKU	82 780	32,7%

Tartumaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Kulvo Tamra esimees

Pille Johanson aseesimees

Heigo Teder

Markus Toompere

Martin Thomson

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	934	1 128 789
Taotluste alusel tehtud eraldused	476	285 253
Riigimaksud loometöötasudelt		321
Ekspertgrupi algatused	26	28 000

2024. aastal, kui Tartu oli Euroopa kultuuripealinn, oli fookus suunatud peamiselt kultuuripealinna üritustele, aga ka kogu Lõuna-Eestis toimus ligi 1600 üritust. Sellel aastal laekus ekspertgrupile 934 taotlust, mis on 2021. aastaga võrreldes märkimisväärselt rohkem (614 taotlust). Taotluste arvu kasvu põhjuseks on osaliselt Venemaa sõda Ukrainas, elukalliduse tõus ja finantskriis, mis on suurendanud taotluste eelarvete mahte. 2024. aastal küsiti Tartumaa ekspertgrupilt kokku 1 128 189 eurot toetusi, mis on 18% rohkem kui eelmisel aastal.

Ekspertgrupi raha jagamise põhimõtted põhinevad Kultuurikapitali üldistel alustel ning aasta-aastalt on taotlejad professionaalsemaks muutunud. Toetust sai 549 taotlust, keskmine summa taotluse kohta oli 571 eurot. Ekspertgrupp jagas ka 28000 euro väärtuses aastapreemiaid, sh 2 elutööpreemiat. Komisjoni arvates olid kõik preemiaettepanekud põhjendatud ja kooskõlas preemiasaaja saavutustega. Tunnustatud inimesed ongi need valdkonna esindajad, kelle õlul püsivad Tartumaa kultuur ja sport ning nad kindlasti väärivad seda.

Murettekitavaks on aga Tartumaa väikeste kohtade kultuuri- ja spordielu vähenemine, mis on seotud linnastumise, töökohtade vähenemise ja noorte lahkumisega. Siiski on veel piirkondi, kus kultuuri- ja spordielu on elav ja silma paistavad tegijad näiteks Elvas, Nõos, Rõngus, Puhjas, Äksis, Tabiveres, Kodaveres, Kõrvekülas.

Ekspertgrupp tunnustab Kultuurikapitali juhtkonda, kes oli abivalmis ning hoidis eksperte kursis Kultuurikapitali puudutava päevakajalise informatsiooniga ning oli osavõtlik ka Tartumaa asjades.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Sport	376 633	124 652	40%
Rahvakultuur	319 570	85 526	27%
Helikunst	230 506	64 702	21%
Kujutav ja rakenduskunst	82 324	12 535	4%
Näitekunst	37 884	11 447	4%
Kirjandus	35 425	8 013	3%
Audiovisuaalne kunst	39 867	5 700	2%
Arhitektuur	6 580	1 000	0%
KOKKU	1 128 789	313 574	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi	9 560	3,0%
Tartu Spordiselts "Kalev"	8 185	2,6%
Klubi Tartu Maraton	7 500	2,3%
Tartumaa Spordiliit	5 500	1,7%
Ujumise Spordiklubi MTÜ	5 100	1,6%
Mittetulundusühing Jalgpallikool Tammeka	4 500	1,4%
Äksi Motoklubi	4 200	1,3%
Mittetulundusühing Loomelend	3 930	1,2%
Liivi Muuseum	3 739	1,2%
Sihtasutus Elva Kultuur ja Sport	3 620	1,1%
KOKKU	55 834	17,4%

Valgamaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Anne Jaakson	esimees
Tiit Kattai	aseesimees
Merle Soonberg	
Neeme Punder	
Marek Mekk	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	666	639 781
Taotluste alusel tehtud eraldused	565	227 374
Riigimaksud loometöötasudelt		507
Ekspertgrupi algatused	7	10 900

Valgamaa ekspertgrupp leidis, et enamik raha jagamise korras püstitatud eesmärkidest said 2024. aastal täidetud, kuid esines ka kitsaskohti. Eriti keeruline oli leida tasakaalu spordi ja kultuuri rahastamise vahel.

Üheks suuremaks murekohaks oli see, et puudus ühtne strateegia, mis võimaldaks kõiki valdkondi võrdselt kohelda. Samuti oli keeruline arvestada erinevate huvigruppide vajadustega ja leida selline jaotus, mis kõigile sobiks. Ekspertide strateegia oli toetada maakonnale tähtsaid sündmusi ja projekte, mis olid hästi ette valmistatud ja tugevalt põhjendatud.

Suurimat mõju avaldasid need projektid, mis kõnetasid laiemat publikut – mitte ainult kohalikke elanikke, vaid ka naaberpiirkondi. Just sellised kultuuri- ja spordiüritused aitavad Valgamaad rohkem pildile tuua ja töid kasu kogu piirkonnale.

Suurimaks probleemiks ekspertide töös raha jagamisel oli toetuste õiglane jagamine, samas tuli arvestada ka sellega, kas projekt suudab määratud summaga edukalt hakkama saada. Koosolekutel tuli tihti leida konsensus, sest erinevate ekspertide seisukohad ja arvamused rahastamise jaotamise osas ei olnud alati ühesugused. Ühelt poolt oli soov tagada, et igale projektile antaks võimalikult õiglane toetus vastavalt selle väärtusele ja eesmärkidele, kuid ekspertgrupi rahaline ressurss on piiratud ja nii tuli otsustamisel teha kompromisse.

Ekspertgrupp töötas selle nimel, et tugevdada omavahelist koostööd, jõudes seeläbi paremini tasakaalustatud ja õiglasemate rahastusotsusteni.

Ekspertgrupi hinnangul ei ole praegune süsteem piisavalt õiglane piirkondade lõikes. Valgamaa näitel on näha, et kui ei arvestata kohalikke eripärasid ja vajadusi, võib see viia selleni, et olulised kultuuri- ja spordiüritused jäävad toetuseta või ei saa piisavalt tuge ning toimub piirkonna ääremaastumine. Seetõttu kutsutakse üles riiki ja Kultuurkapitali rohkem toetama äärealasid, kus kultuuri rahastus on eriti oluline kohaliku elu ja arengu seisukohalt.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Sport	302 674	115 651	48%
Rahvakultuur	251 391	99 674	42%
Helikunst	55 716	15 400	6%
Kirjandus	10 736	4 186	2%
Näitekunst	12 388	1 790	1%
Kujutav ja rakenduskunst	2 280	1 580	1%
Audiovisuaalne kunst	4 595	500	0%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	639 781	238 781	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Valgamaa Spordiliit	20 300	8,5%
Otepää Kultuurikeskused	17 997	7,5%
Valga Muuseum	9 156	3,8%
Tõrva Vallavalitsus	6 616	2,8%
Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseits	6 308	2,6%
Mittetulundusühing Tõrva Spordiseits	5 330	2,2%
Illak, Pille	4 600	1,9%
MTÜ Kagu Biathlon	4 500	1,9%
Otepää Spordiklubi	4 390	1,8%
Valga Kultuurikeskus	83 207	34,8%

Viljandimaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025

Aili Anderson esimees

Leana Liivson aseesimees

Margit Kurvits

Jaan Jaago

Aire Levand

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	467	612 941
Taotluste alusel tehtud eraldused	280	261 814
Riigimaksud loometöötasudelt		135
Ekspertgrupi algatused	12	17 700

Viljandimaa ekspertgrupi arvates on Kultuurkapitali toetuste jagamine kindlasti elavdanud maakonna kultuuri- ja spordielu. Jätkuvalt on maakonnale olulised traditsioonilised suurüritused ja liikumisharrastuse ning spordisündmused. Toetusi jagati nii suuremahulistele projektidele kui ka eraisikutele, püüdes säilitada tasakaalu maakonna vajaduste ja olemasolevate ressursside vahel.

Ekspertgrupp arvab, et kõik stipendiumid ja preemiad on väga vajalikud. Väga oluline on tunnustada Viljandimaa sportlasi, kes on edukaid tulemusi saavutanud rahvusvahelistel võistlustel. Hästi toimivad tippsportlase stipendium ja ekspertgrupi spordistipendium „Noor ja andekas Viljandimaa sportlane”- taotlejate osas puudust ei ole.

Ekspertgrupi hinnangul oli 2024. aastal üks tähelepanu vääri vaid arenguid rahvariiete komplekteerimisele suunatud projektide rohkus. See on mõistev, kuna ees seisab laulu- ja tantsupidu ning paljud kollektiivid soovisid selleks paremini valmistuda. Rahvariiete kaudu tuuakse eesootaval laulu- ja tantsupeol Viljandimaa eripära kindlasti paremini esile kui kunagi varem. Koorivaldkonnas märgati aga, et esitatud taotluste tase ei olnud ootuspärane – see võis olla üheks põhjuseks, miks selles valdkonnas tugi tagasihoidlikumaks jäi.

Üldiselt järgiti hindamisel põhimõtet, et iga projekti puhul vaadatakse tervikpilti. Soov oli vältida toetuste killustamist ning anda piisav tugi neile ettevõtmistele, mille mõju on laiem.

Murekohtadena tõsteti esile regionaalsete sündmuste taotluste kasv nii arvult kui ka mahult. Üheks võimalikuks põhjuseks peetakse seda, et sel aastal ei avatud Eesti Rahvakultuuri Keskuse regionaalset toetusmeedet, mis varasemalt kattis osa nendest kuludest. Ekspertgrupi hinnangul peaksid kõik kultuurivaldkonna toetajad ühiselt arutama, kuidas kujundada rahastusmeetmete eesmärgi ja lahendada valdkonna kitsaskohti. Ainult nii on võimalik tagada Eesti kultuuri järjepidevus ja tugev areng ka tulevikus.

Ekspertgrupi tööle avaldas positiivset mõju uus e-keskkonna hindamissüsteem, mis tegi taotluste läbitöötamise ja võrdlemise selgemaks ning kiiremaks.

Tulevikku vaadates peeti oluliseks võimalike infopäevade korraldamist, kus taotlejatele jagataks rohkem selgitusi ja juhiseid.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	244 166	147 124	53%
Sport	232 056	95 445	34%
Helikunst	98 736	30 255	11%
Kirjandus	10 245	3 500	1%
Näitekunst	5 365	1 525	1%
Kujutav ja rakenduskunst	6 617	1 000	0%
Audiovisuaalne kunst	5 353	800	0%
Arhitektuur	10 402	0	0%
KOKKU	612 941	279 649	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
Mittetulundusühing Viljandimaa rahvakultuuriselts	20 985	7,6%
Viljandimaa Omavalitsuste Liit	18 000	6,6%
Mittetulundusühing Eesti Pärimusmuusika Keskus	13 620	5,0%
Viljandimaa Spordiliit	13 110	4,8%
TreeTan OÜ	12 720	4,6%
Mittetulundusühing Motospordiklubi Nord	8 300	3,0%
Viljandi Spordikool	7 921	2,9%
Mittetulundusühing Rahvatantsuselts Kannapööre	7 900	2,9%
Rahvatantsuselts MARI	6 900	2,5%
Viljandi Muusikakool	6 810	2,5%
KOKKU	116 266	42,4%

Võrumaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis 2023–2025	
Silja Otsar	esimees
Hille Saarepuu	aseesimees
Priidu Teppo	
Kaja Tullus	
Hillar Irves	

2024. aastal taotletud ja eraldatud

	tk	summas
Esitatud taotlusi	453	584 006
Taotluste alusel tehtud eraldused	384	240 522
Riigimaksud loometöötasudelt		
Ekspertgrupi algatused	15	23 700

Võrumaa ekspertgrupp suutis 2024. aastal küll kõiki eesmärke täita, kuid ressursside jaotamine oli ekspertidele väljakutse, eelkõige suurürituste ja rahvarõivaste projektide tõttu. Samuti toimus seoses Tartu 2024 kultuuripealinna programmiga suuremaid ühekordseid sündmusi, mis nõudsid märkimisväärset rahastamist. Kulude kasvu võis märgata enamikes taotlustes. Ka taotluste hulk on oluliselt kasvanud, kuid kõik asjalikud ja maakonnale olulised projektid on teostunud Kultuurkapitali (osalise) toetuse abiga.

Varasemaga võrreldes olid enam fookuses rahvarõivaste soetamine ja suurüritused, kuid komisjon püüdis tagada, et ka väiksemad taotlused saaksid toetust. See on oluline, sest just need projektid toovad kultuuri ja aktiivsust maakonna kaugematesse piirkondadesse.

Oluline muudatus raha jagamise korras oli loometöötoetuse asendumine loometöötasuga. Võrumaa ekspertgrupp ei esitanud 2024. aastal ühtegi loometöötasu taotlust. Varasematel aastatel on loometöötoetust siiski taotletud, ehkki vähesel määral. Seetõttu on raske hinnata, kas taotluste puudumine on tingitud uuest korrast.

Suur mõju Võrumaa kultuuri- ja spordielule on kindlasti suurüritustel – Uma Pido, Paganlik Pärimusöö, maakonna laulu- ja tantsupidu, jooksusari jne. Mõjukad on projektid, mis toetava maakonna sportlaste, kooride jt esinemisi võistlustel ja konkurssidel, nagu ka rahvarõivaste soetamise projektid, mis annavad suurele hulgale inimestele võimaluse osaleda tantsupeol, mis omakorda motiveerib inimesi kultuurielus osalema. Olulised on trükised, helikandjad ja kõik salvestised, mis võimaldavad kultuuri säilitada ja ajas edasi anda. Väga olulised on projektid, mis võimaldavad inimestel ise luua (nt teatrilavastused, laste kontserdid jne) või mis toovad kultuuri maapiirkonnas elavatele inimestele lähemale (nt kontserdid). Märkimata ei saa jätta toetusi, mis võimaldavad sportlastel ja loomeinimestel ennast täiendada ning lastel oma andeid ja oskusi arendada. Ekspertgrupp on toetanud Võrumaa silmapaistvaid sportlasi, kes osalevad rahvusvahelistel võistlustel, muusikakooli õpilaste osalemist konkurssidel ja festivalidel. Päris suures mahus toetati ka liikumisharrastuse edendamist (Võrumaa jooksu- ja kõnnisari, suusasari, orienteerumise kolmapäevakud, Setomaa rahvaspordiüritused, laste- ja noortelaagrid jne).

Suurim probleem oli 2024. aastal rahanappus, mis tulenes mahukate projektide suuremast hulgast ning hindade kallinemisest. Murekohaks olid suured projektid, mida polnud võimalik toetada täies mahus. Suurenenud on ka mitte kõige paremini vormistatud taotluste hulk ning tihtipeale loodetakse ainult Kultuurkapitali rahalistele vahenditele.

Valdkonniti taotletud ja eraldatud toetused 2024. aastal

	Taotletud summa	Eraldatud summa	Osakaal kõigist eraldustest
Rahvakultuur	301 225	143 795	54%
Sport	108 571	52 150	20%
Helikunst	126 117	46 827	18%
Kirjandus	23 617	11 350	4%
Kujutav ja rakenduskunst	11 944	3 750	1%
Näitekunst	7 231	3 650	1%
Audiovisuaalne kunst	5 300	2 700	1%
Arhitektuur	0	0	0%
KOKKU	584 006	264 222	

Suurimad toetuste saajad 2024. aastal

Toetuse saaja	Eraldused kokku	Osakaal kõigist eraldustest
SA Võrumaa Arenduskeskus	20 400	7,9%
MTÜ A.Teppo Löötsatalu	12 200	4,7%
Võru Muusikakool	11 400	4,4%
Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskus	9 175	3,6%
MTÜ Võru Folkloorifestival	8 800	3,4%
Võru Tantsukeskus	7 700	3,0%
Võrumaa Spordiliit	7 300	2,8%
SA Võru Kannel	6 600	2,6%
Võru Instituut	4 050	1,6%
Võru Suusaklubi	4 000	1,6%
KOKKU	91 625	35,6%

Kokkuvõtteks

Kokkuvõtvalt saab 2024. aasta kohta öelda, et oli pingeline, paljude uute algatustega aasta. Kultuurkapitali seadusesse viidi sisse mitu olulist muudatust ja Kultuurkapitalile vajalikus suunas täiendati ka hasartmängumaksu seadust.

Hoolimata Eesti majandust tabanud langusest oli Kultuurkapitali laekumine küll plaanitud pisut tagasihoidlikum, aga võrreldes varasemate aastatega ikkagi toredas kasvus ehk kokkuvõttes oli majanduslikult edukas aasta. Tulud kasvasid, aga taotluste arv ja nende rahaline maht võrreldes 2023. aastaga vähenesid.

Esimest korda Kultuurkapitali ajaloos hakati loomeinimestele maksma loometöötasu ehk toetust loominguliseks tegevuseks koos sotsiaalsete garantiidega. Rohkem kui kuuekümnel Eesti loomeinimesel õnnestus teatud perioodiks sõlmida tervisekindlustuse leping.

Märkimisväärselt arenes ja sai kasutajatelt positiivset tagasisidet e-kulka ekspertide töökeskkond. Samuti sai tubli täienduse e-kulka taotlejate töölaud.

Aasta teises poolest alustati üleminekut uuele dokumendihalduse süsteemile nimega Folderit ja seegi on esmakordne Kultuurkapitali ajaloos, et püütakse kogu dokumendihaldus koondada ühte keskkonda. Ennekõike peaks oluliselt lihtsustama Kultuurkapitali arhiivi loomist ja selle kasutamist.

Põhiline osa tulude kasvust saadi hasartmängumaksu paremast laekumisest ja hasartmängumaksu seadusest tulenevalt kasvasid eraldised riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rahastamiseks. Alustati ühe uue riiklikult tähtsa kultuuriehitise rahastamist, milleks on Eesti Rahvusringhäälingu telemaja. Varem on rahastusotsuse saanud Tartu Südalinna kultuurikvartal Siuru ja Rakveres Arvo Pärdi auks rajatav muusikamaja Ukuaru. Eraldused kolmele objektile kokku olid 13,8 miljonit eurot ehk mitu miljonit vähem sihtotstarbelisest laekumisest. Seda vahet ehk tulemit ja varasematel aastatel akumulieeritud tulemit saab kasutada ainult vastavalt seadusele ehk riiklikult tähtsate kultuuriehitiste investeeringutoetuseks.